ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН ХӨРӨНГӨӨР ХУУЛЬ, ЖУРАМД ЗААГААГҮЙ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ САНХҮҮЖҮҮЛСЭН БАЙНА

АУДИТЫН СЭДЭВ: "ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНГИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТ, ЗАРЦУУЛАЛТ, ҮР НӨЛӨӨ, ҮР ДҮН"

АУДИТЫН КОД: ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу.

Дарга, тэргүүлэх аудитор Ш.Мөнхбаяр
Утас: 70373089 Цахим хаяг: munkhbayarsh@audit.gov.mn
Ахлах аудитор У.Батсүрэн
Утас: 70373089 Цахим хаяг: batsurenu@audit.gov.mn
Аудитор С.Санжаажав
Утас: 70373089 Цахим хаяг: sanjaajavs@audit.gov.mn
Аудитор Г.Батмягмар
Утас: 70373089 Цахим хаяг: batmyagmarg@audit.gov.mn

Дархан-Уул аймаг
2022 он

АГУУЛГА

Аудитын тайлан баталгаажуулсан тушаал …………………………………………..…………3

Товчилсон үгийн тайлбар…………………………………………………………………….…5

Хүснэгтийн товьёг……………………………………………………………………………...……6

Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл…………….…………7

БҮЛЭГ 1. ОНХС-ийн эх үүсвэрт малын тоо, толгойн албан татварын орлогыг тооцож төлөвлөөгүй байна……………………………………………………………………..……………..8

1.1.1. Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангийн эх үүсвэрийг хуульд заасан эх үүсвэр тус бүрээр бүрдүүлжээ ……………………………………………………………………………………8

1.1.2. ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийн батлагдсан хуваарийг баримтлаагүй ч санхүүжилтийг бүрэн олгожээ ………………………………………………..8

1.1.3. Аймгийн ОНХС-аас сумдад олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу олгоогүй байна ……………………………………………………………………………………9

1.1.4. Аймаг, сумын ОНХС-ийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө ОНХНС-аас олгох орлогын шилжүүлгээс өөр эх үүсвэрийг судалж, төлөвлөөгүй байна ……………………………………..10

1.2.1. ОНХС-ийн төлөвлөлтөд иргэд, олон нийтийн оролцоог хангах үйл ажиллагаа хангалтгүй байна ………………………………………..…..11

1.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ТАХ-г аймаг, орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулан төлөвлөжээ 12

1.2.3. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд заагдаагүй төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ 13

БҮЛЭГ 2. Хууль, журамд заагаагүй 7 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд 33.3 сая төгрөг зарцуулжээ 14

2.1.1 Үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоодын төлөөллийг оролцуулаагүй байна 14

2.1.2 Аймаг, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд нийцээгүй 33.3 сая төгрөгийн 7 ТАХ санхүүжүүлсэн байна 15

2.2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ 78.3 хувийн гүйцэтгэлтэй байна 16

2.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр сум, орон нутгийн хөгжилд үр дүнгээ өгөх ТАХ-г хэрэгжүүлсэн байна 17

2.3.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон хөрөнгийг зориулалтын агуулахад хадгалаагүйгээс эвдрэл, гэмтэл үүсэх, алдагдах эрсдэлтэй байна 19

БҮЛЭГ 3. Захиалагчийн хяналт сул байгаа нь хөрөнгө оруулалтын ажлын гүйцэтгэл, чанарт сөргөөр нөлөөлж байна 20

3.1.1. Аймаг, сумын ИТХ-аас ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалтад хяналт тавьж ажилласан байна. 20

3.1.2. Захиалагчийн хяналт сул байгаагаас зарим хөрөнгө оруулалтын ажлууд зураг, төсвийн дагуу, чанартай хийгдээгүй байна 20

3.1.3. Өмнөх аудитын шалгалтаар илэрсэн алдаа зөрчил давтагдан гарч, зөрчлийн хэмжээ буурахгүй байна 21

3.2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн арга хэмжээг журам, зааврын дагуу хугацаанд нь тайлагнажээ 22

3.2.2. Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн 20.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 тохижилтын ажлыг бүртгэлд тусгаагүй байна 22

3.2.3. Удирдлагын мэдээллийн системд мэдээлэл оруулах ажил хангалтгүй байна 23

3.2.4. Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан хуулийн этгээд санхүүжилтийн мэдээллээ хуульд заасан хугацаанд бүрэн байршуулаагүй байна 23

Холбогдох байгууллагаас ирсэн санал: 25

Холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн саналыг тайланд тусгасан тэмдэглэл: 35

ДҮГНЭЛТ: 41

ЗӨВЛӨМЖ: 42

Аудитын тайлан баталгаажуулсан тушаал

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГЫН
ТУШААЛ

2022 оны 06 сарын 09 өдөр Дугаар А/11 Дархан сум

Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, 20 дугаар зүйлийн 20.4, 29 дүгээр зүйлийн 29.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын 18.9 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Үндэсний аудитын газрын нэгдсэн төлөвлөгөө, Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүн”-д хийсэн аудитын тайланг баталгаажуулсугай.

2. Аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хавсралтаар батлсугай.

3. Аудитын тайланг Дархан-Уул аймгийн ИТХ, аймгийн Засаг дарга, Дархан сумын Засаг дарга, Шарын гол сумын Засаг дарга, Хонгор сумын Засаг дарга, Орхон сумын Засаг дарга, Орон нутгийн өмчийн газар, “Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ-т тус тус хүргүүлсүгэй.

4. Аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч, биелэлтийг 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ны өдрийн дотор Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга /Б.Азжаргал/, Дархан сумын Засаг дарга /Т.Тулгаа/, Шарын гол сумын Засаг дарга /Б.Лхамсүрэн/, Орхон сумын Засаг дарга /Б.Алтансарнай/, Хонгор сумын Засаг дарга /Т.Атархишиг/, Орон нутгийн өмчийн газар /Б.Баасанжаргал/, “Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ /Д.Батбаяр/-т зөвлөсүгэй.

5. Аудитын тайланг баталгаажуулснаас хойш 14 хоногт аудитын ажлын болон нотлох баримтыг архивын нэгж болгон Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын архивд хүлээлгэн өгч, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитын баг /аудитор С.Санжаажав/-т үүрэг болгосугай.

6. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг ахлах аудитор /У.Батсүрэн/-т даалгасугай.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ш.МӨНХБАЯР

D:\Бичиг хэрэг\Тушаал.docx

009010032

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2022 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдрийн 21/19 дугаар тушаалын хавсралт

Аудитаар өгсөн албан шаардлагын жагсаалт

/мянган төгрөг/

№	Төлбөр, зөрчил хариуцах байгууллага	Зөрчлийн товч утга	Дугаар	Албан шаардлагын дүн
1	“Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн “Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлэг”, “Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлэг”, “Төв замаас Орхон сумын төв хүртэлх 11 км засмал зам засвар”ын ажлын хэрэгжилтэд захиалагчийн хяналт хангалттай хэрэгжүүлээгүйгээс зураг, төсвийн дагуу хийгээгүй, чанарын шаардлага хангаагүйгээс эвдрэл үүссэн байна.	01/46/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	
2	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ	“Хустайн шил” ХХК аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн шонгийн тэгшилгээг стандартын дагуу хийгээгүй	02/55/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	
3	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэсэн “Ингүүмэл эрчим” ХХК гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй.	03/56/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	
4	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр иргэн С.Баянмөнх Дархан сумын 10-р багт 19,991,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд баталгаат хугацаанд хүүхдийн тоглоом эвдэрч ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон байна.	04/57/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	
5	Орхон сумын ЗДТГ	Орхон сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд хэрэгжүүлсэн 20,000,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Орхон сумын авто зам засварын нөхөөсний ажил ихэнх хэсэгтээ эвдрэл үүссэн байгаа бөгөөд гэрээний заалт болон гүйцэтгэгчийн гаргасан чанарын баталгааны дагуу “Билигт инженеринг” ХХК-аар засвар үйлчилгээ хийлгээгүй байна.	05/58/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	
	Дархан сумын ЗДТГ	Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд хэрэгжүүлсэн тус бүр нь 10,000,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Бидний орчин”, “Гэрэлтүүлэг” төслийн хүрээнд хийгдсэн хөрөнгийг бүртгэл тайланд тусгаагүй байна.	06/59/А0970289/ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА	20,000.0
	Нийт			**20,000.0**

ХТ06430@9022899

Товчилсон үгийн тайлбар

АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
АДБОУБ	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын байгууллага
АМНАТ	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны татвар
ДХББЗГ	Дархан-хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар
ЗДТГ	Засаг Даргын Тамгын газар
ЗТХС	Зам, тээвэр хөгжлийн сайд
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ИНХ	Иргэдийн нийтийн хурал
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
НААҮГ	Нийтийн аж ахуй үйлчилгээний газар
НӨАТ	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар
ОНХНС	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит, аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ТАХ	Төсөл, арга хэмжээ
ТБОНӨХБАҮХА	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТЭЗҮ	Техник, эдийн засгийн үндэслэл
УМС	Удирдлагын мэдээллийн сан
ХАА	Худалдан авах ажиллагаа
ХБТХОХ	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтэс
ХХК	Хязгаарлагдмал хувьцаат компани

Хүснэгтийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт №1	*Орлогын эх үүсвэрийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл*	*7*
Хүснэгт №2	*ОНХНС-аас олгосон санхүүжилт*	*8*
Хүснэгт №3	*Аймгийн ОНХС-аас сумдад олгох орлогын шилжүүлгийн хуваарь, гүйцэтгэл*	*8*
Хүснэгт №4	*Аймаг, сумдын ОНХС-ийн орлогын төлөвлөгөө*	*9*
Хүснэгт №5	*Хэрэгжүүлсэн ТАХ, олгосон санхүүжилт*	*15*

Зургийн товъёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Дүрслэл №1	*Аймгийн хүн амын тоо, ОНХС-д санал өгсөн иргэдийн тоо*	*11*
Дүрслэл №2	*Хэрэгжүүлсэн ТАХ-г ангилж харуулсан*	*17*
Дүрслэл №3	*Алдаа, зөрчлийн өсөлтийг ангилж харуулав*	*21*

	Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл
Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх	Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын нэгдсэн төлөвлөгөө, удирдамж, Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2022 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугээр зүйлийн 6.3.1-т заасан бүрэн эрхийн хүрээнд гүйцэтгэв.
Аудитын зорилт	ОНХС-ийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулж, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилт чиглэгдсэн. Уг зорилтыг хангахын тулд дараах чиглэлээр аудитыг гүйцэтгэлээ. Үүнд: • ОНХС-ийн хөрөнгийг холбогдох хууль журамд заасны дагуу төлөвлөж, бүрдүүлж, хуваарилсан эсэх; • ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх; • ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалтыг хууль, журмын дагуу хянаж, тайлагнасан эсэх.
Аудитын хамарсан хүрээ	Аудитад аймаг, сумдын ОНХС-ийн 2021 оны үйл ажиллагаа болон бусад байгууллагууд хамарсан болно.
Аудитын арга зүй, шалгуур үзүүлэлт	Аудитыг АДБОУБ-ын Стандартын хорооноос баталсан АДБОУС-100, 300, 3000-д нийцүүлэн баталсан Монгол Улсын Төрийн аудитын стандарт MNS 6817-1:2020 "Төрийн аудит. Тулгуур зарчим", MNS 6817-5:2020 "Төрийн аудит. Гүйцэтгэлийн аудитын тулгуур зарчим", MNS 6817-7:2020 "Төрийн аудит. Гүйцэтгэлийн аудит", MNS 6817-8:2020 "Төрийн аудит. Нийцлийн аудит"-ын стандартад заасан зарчим, арга зүйд нийцүүлэн, МУЕА-ын баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам (2020 он), Гүйцэтгэлийн аудитын заавар, аргачлал (2020 он)-ын дагуу холбогдох албан тушаалтнуудтай ярилцлага хийх, асуулга лавлагаа, тодруулга болон судалгаа авах, харьцуулах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх зэрэг арга зүйг ашиглан аудитын хөтөлбөр, горим, асуудлын шинжилгээний дагуу нотлох зүйл цуглуулж, аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж боловсрууллаа.
Аудитын бүрэлдэхүүн, хугацаа	Аудитыг газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ш.Мөнхбаяр хянан удирдаж, үе шатны чанарын хяналтыг ахлах аудитор У.Батсүрэн хэрэгжүүлж, аудитор С.Санжаажав, Г.Батмягмар нар төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хугацаанд нь хийж гүйцэтгэв.

БҮЛЭГ 1. ОНХС-ийн эх үүсвэрт малын тоо, толгойн албан татварын орлогыг тооцож төлөвлөөгүй байна

1.1.1. Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангийн эх үүсвэрийг хуульд заасан эх үүсвэр тус бүрээр бүрдүүлжээ

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн зорилго нь орон нутгийн хөгжлийг дэмжих, бүс нутгийн тэнцвэртэй байдлыг хангах, иргэд тогтвор суурьшилтай амьдрах орчин, нөхцөлийг бүрдүүлэх, сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээнд тухайн орон нутгийн иргэд, олон нийтийн саналыг тусгах, оролцоог хангахад чиглэгдсэн байна.

Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хуулиар ОНХНС-ийн хөрөнгийг Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.1-д заасан эх үүсвэрээс Дархан-Уул аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг 8,676.2 сая төгрөгөөр төлөвлөж, баталжээ.

Мөн ОНХНС-ийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө Төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг орон нутагт дэмжих, ОНХС-ийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийх, сайн гүйцэтгэлийг урамшуулах замаар "Тогтвортой амьжиргаа-3" төслөөс 313.1 сая төгрөгийн урамшуулал, 117.0 сая төгрөгийн дэмжлэг олгохоор төлөвлөж, бүрдүүлсэн байна.

Хүснэгт 1: Орлогын эх үүсвэрийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл.

/Сая.төгрөгөөр/

№	Орлогын эх үүсвэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	АМНАТ	2,875.5	2,875.5
2	Дотоодын НӨАТ	1,425.3	1,425.3
3	Газрын тосны нөөц ашигласны төлбөр	264.7	264.7
4	Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	7.8	7.8
5	Ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	76.8	76.8
6	АМНАТ-Мега төсөл	3,596.0	3,596.0
7	Тогтвортой амжиргаа 3 төслөөс-Урамшуулал	313.1	313.1
	Тогтвортой амжиргаа 3 төслөөс-Дэмжлэг	117.0	117.0
	Дүн	**8,676.2**	**8,676.2**

Эх сурвалж: Сангийн яам, аймгийн СТСХ

Тайлант онд ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлэг гүйцэтгэлээр 8,676.2 сая төгрөг болж өнгөрсөн оноос 21.2 хувиар өссөн нь орлогын өсөлттэй холбоотой байна.

1.1.2. ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийн батлагдсан хуваарийг баримтлаагүй ч санхүүжилтийг бүрэн олгожээ

ОНХНС-аас аймгийн ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг Төсвийн тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 59.2, 59.3 дахь хэсэг, Засгийн газрын 2017 оны 230 дугаар тогтоолоор баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сан болон Орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох орлогын шилжүүлгийг тооцох аргачлал"-ын дагуу орон нутгийн хөгжлийн индекс, хүн амын тоо, нягтрал, алслалт, нутаг дэвсгэрийн хэмжээ зэрэг шалгуур үзүүлэлтүүдийг үндэслэн тооцсон байна.

Монгол Улсын 2021 оны Төсвийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд ОНХНС болон улсын төсвөөс аймагт олгох орлогын шилжүүлгийг 8,430.1 сая, үүнээс урсгал зарлагыг 1,025.1 сая төгрөгөөр баталсныг төсвийн тодотголоор 2.9 хувиар нэмэгдүүлж 8,676.2 сая төгрөгөөр баталжээ.

Хүснэгт 2: ОНХНС-аас олгосон санхүүжилт

Улирал	Санхүүжилт /сая.төг/		Зөрүү
	Төсвийн хуваарь	Гүйцэтгэл	
I	992.6	325.3	(667.3)
II	1,946.2	2,040.4	94.2
III	2,043.3	3,413.0	1,369.7
IV	3,694.1	2,897.4	(796.7)
Дүн	**8,676.2**	**8,676.2**	**(0.0)**

Эх сурвалж: Сангийн яам

Хүснэгтээс үзэхэд ОНХНС-аас олгох орлогын шилжүүлгийг хуваарийн дагуу олгоогүй боловч, батлагдсан аргачлалын дагуу тооцож, санхүүжилтийг бүрэн олгожээ.

1.1.3. Аймгийн ОНХС-аас сумдад олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу олгоогүй байна

Аймгийн ОНХС-ийн 2021 оны төсвийн хуваарийг аймгийн Засаг даргын 2021 оны 01-А/04 тоот захирамжаар баталсныг 2021 оны 01-А/291 тоот захирамжаар 166.7 сая, 01-А/366 тоот захирамжаар 9.2 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлсэн байна.

Хүснэгт 3: Аймгийн ОНХС-аас сумдын олгох орлогын шилжүүлгийн хуваарь, хуваарьт орсон өөрчлөлт, гүйцэтгэл

Улирал	Сумын нэр	Санхүүжилт /сая.төг/				Зөрүү
		Анх батлан хуваарь	Шинэчилсэн хуваарь 2021.10.15	Шинэчилсэн хуваарь 2021.12.16	Гүйцэтгэл	
1	2	3	4	5	6	7=6-5
I	Дархан	20.0	20.0	20.0	-	(20.0)
	Орхон	10.0	10.0	10.0	-	(10.0)
	Хонгор	70.0	70.0	70.0	-	(70.0)
	Шарын гол	10.0	10.0	10.0	-	(10.0)
II	Дархан	293.5	293.5	293.5	243.1	(50.4)
	Орхон	110.5	118.0	118.0	-	(118.0)
	Хонгор	375.4	530.5	530.5	77.0	(453.5)
	Шарын гол	152.5	156.5	156.5	23.4	(133.1)
III	Дархан	120.0	120.0	129.2	-	(129.2)
	Орхон	60.0	60.0	60.0	116.5	56.5
	Хонгор	190.0	190.0	190.0	454.9	264.9
	Шарын гол	150.0	150.0	150.0	320.5	170.5
IV	Дархан	242.4	242.4	242.4	323.1	80.7
	Орхон	100.6	100.6	100.6	15.8	(84.8)
	Хонгор	709.3	709.3	709.3	533.5	(175.8)
	Шарын гол	291.6	291.6	291.6	252.8	(38.8)
	Дүн	**2,905.8**	**3,072.5**	**3,081.7**	**2,360.6**	**(721.1)**

Эх сурвалж: Аймгийн СТСХ

Хүснэгтээс харахад батлагдсан хуваарийн дагуу санхүүжилт олгогдоогүй бөгөөд жилийн дүнгээр 721.1 сая төгрөгийн санхүүжилт дутуу олгогдсон байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 10.2.5-д "Аймаг, нийслэлийн Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс хуваарилагдан ирсэн орлогын шилжүүлгийг ажлын

2 өдөрт багтаан батлагдсан хуваарийн дагуу сум, дүүрэгтээ хуваарилж, ОНХС-ийн УМС-д бүртгэнэ" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

1.1.4. Аймаг, сумын ОНХС-ийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө ОНХНС-аас олгох орлогын шилжүүлгээс өөр эх үүсвэрийг судалж, төлөвлөөгүй байна

Аймаг, сумдын 2021 оны ОНХС-ийн эх үүсвэрийг судалж үзэхэд дараах байдлаар төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 4: Аймаг, сумдын ОНХС-ийн орлогын төлөвлөгөө

Аймаг, сум	Орлогын эх үүсвэр	Төлөвлөгөө /сая.төг/
Дархан-Уул аймаг	Өмнөх оны үлдэгдэл	390.5
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	4,887.8
	Дүн	**5,278.3**
Дархан сум	Өмнөх оны үлдэгдэл	50.4
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	634.6
	Дүн	**685.1**
Орхон сум	Өмнөх оны үлдэгдэл	7.5
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	281.1
	Дүн	**288.6**
Хонгор сум	Өмнөх оны үлдэгдэл	256.5
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	1,243.4
	Дүн	**1,499.9**
Шарын гол сум	Өмнөх оны үлдэгдэл	4.0
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	604.1
	Дүн	**608.1**
Аймгийн дүнгээр	Өмнөх оны үлдэгдэл	709.0
	ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг	7,651.0
	Нийт дүн	**8,360.0**

Эх сурвалж: Аймаг, сумын ИТХ-ын тогтоол

Дээрх хүснэгтээс харахад ОНХНС болон улсын төсвөөс олгох орлогын шилжүүлэг, өмнөх оны үлдэгдэл гэсэн 2 эх үүсвэрээс санхүүжихээр төлөвлөсөн нь Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2-д заасантай нийцэхгүй байна.

Тухайлбал хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.4[1], 60.2.5[2], 60.2.8[3]-д заасан эх үүсвэрийг тооцоогүй нь төлөвлөлт үндэслэлгүй хийгдэх, дүрэм журам зөрчигдөх эрсдэлтэй юм.

Хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.8-д заасан эх үүсвэр буюу малын тоо толгойн албан татвараас аймгийн дүнгээр 2021 онд нийт 131.4 сая төгрөгийн орлого төвлөрсөн байна. Сумдын ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитаар Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.2.8, Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 4.5[4]-д заасныг хэрэгжүүлж ажиллах талаар зөвлөмж өгсөн байна.

---

[1] *татварын хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх болон зарлагыг хэмнэх замаар бий болгосон нэмэгдэл эх үүсвэр;*

[2] *тухайн орон нутгийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор олгосон дотоод, гадаадын хандив, тусламж, дээд шатны байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж байгаа олон улсын байгууллагын төсөл, хөтөлбөрөөс олгох урамшуулал, дэмжлэг.*

[3] *малын тоо толгойн албан татварын орлого. Уг орлогын эх үүсвэрийг бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, бэлчээрийн болон газар тариалангийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх, малын эрүүл мэндийг хамгаалах, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, малын чанарыг сайжруулах, гэмт халдлага, гамшигаас хамгаалах, хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлэх, малын тэжээлийн ургамал тариалах, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, хортон мэрэгчидтэй тэмцэх, малчдад зориулсан сургалт, сурталчилгааны зардалд зарцуулна.*

[4] *4.5. Сум, дүүргийн ОНХС-д төвлөрөх Малын тоо толгойн албан татварын орлогын хөрөнгөөр дараах чиг үүргийн хүрээнд хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлнэ. Үүнд:*
4.5.1. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулах

1.2.1. ОНХС-ийн төлөвлөлтөд иргэд, олон нийтийн оролцоог хангах үйл ажиллагаа хангалтгүй байна

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд иргэд, олон нийтийн оролцоог хангах талаар Төсвийн тухай хуулийн 63 дугаар зүйл, Сангийн сайдын 2012 оны 244 дүгээр тушаалаар баталсан "Орон нутгийн төсвийн төсөл боловсруулах журам", 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан "ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журам"-д заасны дагуу сумын Засаг дарга нар захирамж гаргаж төсөл, арга хэмжээний саналыг нэгтгэн эрэмбэлж, төлөвлөх зорилго бүхий ажлын хэсгийг байгуулсан байна.

Ажлын хэсгийг байгаль орчин, газрын харилцаа, хөдөө аж ахуй, санхүү, төрийн сангийн асуудал хариуцсан ажилтан, иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагын төлөөлөл оролцуулан аймагт 9, сумдад 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулжээ.

Ажлын хэсэг ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлсний дараах өмчлөл, урсгал зардлын тооцоолол, орон нутгийн төсөвт нөлөөлөх нөлөөллийн талаар дүгнэлт гаргахаар журамд заажээ. Харин аудит хийх хугацаанд ажлын хэсгийн дүгнэлт, тооцооллын баримт, материалыг ирүүлээгүй тул журмын 3.1.7[5]-д заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлээгүй байна гэж дүгнэлээ.

Сумдын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд 3,081.7 сая төгрөгийн 111 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө тухайн сум, багийн иргэдээс санал асуулгын хуудас, бүлгийн ярилцлага хийх, цахим гэсэн хэлбэрээр санал авч нэгтгэн ИНХ-аар хэлэлцүүлж, тэргүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний саналын жагсаалтыг батлуулжээ.

Дархан-Уул аймагт 2021 оны статистикийн тоо мэдээгээр нийт 29,512 өрхөд 104,737 иргэн амьдардаг бөгөөд нийт хүн амын 67.9 хувь буюу 71,116 хөдөлмөрийн насны иргэд байна.

Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхөд иргэдийн оролцоо, идэвхийг хүн амын тоотой харьцуулж дүрслэл №1-ээр харуулав.

4.5.2. Бэлчээрийн болон газар тариалангийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх
4.5.3. Малын эрүүл мэндийг хамгаалах
4.5.4. Малын халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх
4.5.5. Малын чанарыг сайжруулах
4.5.6. Гэмт халдлага, гамшгаас хамгаалах
4.5.7. Хур тунадасны хэмжээг нэмэгдүүлэх
4.5.8. Малын тэжээлийн ургамал тариалах
4.5.9. Тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх
4.5.10. Байгаль орчныг хамгаалах
4.5.11. Хортон мэрэгчидтэй тэмцэх
4.5.12. Малчдад зориулсан сургалт, сурталчилгаа

[5] *Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ОНХС-ийн ажлын хэсэг нь тус сангийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэхээр санал болгож буй хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, арга хэмжээг хэрэгжүүлсний дараах өмчлөлтэй холбоотой асуудал болон хөрөнгийн ашиглалтын урсгал зардлыг тооцож, орон нутгийн төсөвт нөлөөлөх нөлөөллийн талаарх дүгнэлтийг гаргах*

Дүрслэл 1: Аймгийн хүн амын тоо, ОНХС-д санал өгсөн иргэдийн тоо

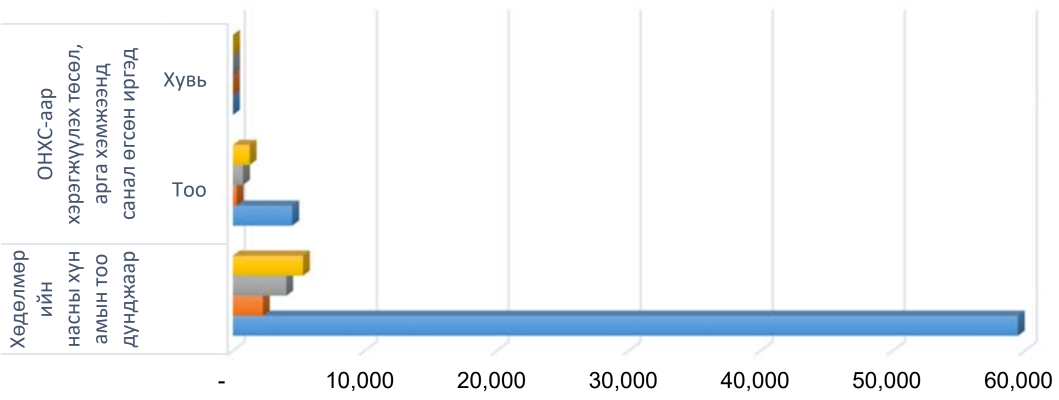

	Хөдөлмөрийн насны хүн амын тоо дунджаар	ОНХС-аар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээнд санал өгсөн иргэд	
		Тоо	Хувь
Шарын гол сум	5,315	1,271	23.9
Хонгор сум	4,050	768	19.0
Орхон сум	2,275	289	12.7
Дархан сум	59,477	4,500	7.6

Үүнээс үзэхэд хөдөлмөрийн насны иргэдийн 10 хүрэхгүй хувь нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээг төлөвлөхөд саналаа өгсөн нь иргэд, олон нийтийн ойлголт муу, мэдээлэл дутмаг, идэвх оролцоо хангалтгүй байгаагаас шалтгаалжээ. Тодруулбал иргэдээс авсан санал асуулгын *“Орон нутгийн хөгжлийн сангийн талаар хэр мэдээлэлтэй вэ?”* гэсэн асуултад оролцогчдын 60 хувь нь мэдээлэл хангалтгүй, *“Та энэ үйл ажиллагаанд оролцож саналаа өгсөн үү?”* гэсэн асуултад 62.6 хувь нь үгүй гэж хариулсан байна.

Энэ нь багийн Засаг дарга нар Сангийн сайдын 2018 оны 228 дугаар тушаалаар баталсан ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журмын 5.2[6], 5.3[7], 6.4.1[8]-д заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүйтэй холбоотой байна

1.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ТАХ-г аймаг, орон нутгийн хөгжлийн бодлого, тэргүүлэх чиглэлтэй уялдуулан төлөвлөжээ

Дархан-Уул аймгийн ИТХ-ын 2020 оны 2/07 тогтоолоор “Дархан-Уул аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”-ийн хүрээнд 7 зорилго, 2/08 тогтоолоор “Дархан-Уул аймгийн Засаг даргын 2021-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т 66 зорилт, 267 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр тус тус баталсан байна.

ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ТАХ-ний 80 хувь нь нийтийн эзэмшлийн зам талбайн тохижилт, авто замын засвар, шинэчлэлт, гэрэлтүүлэг, ногоон байгууламж, дэд бүтэц шинээр бий болгоход чиглэгджээ. Эдгээр нь аймгийн хөгжлийн бодлогын үндсэн чиглэл болон аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөртэй уялдсан байна.

---

[6] *Баг, хорооны түвшинд ОНХС-ийн төлөвлөлтөд олон нийтийн оролцоог хангах*

[7] *Энэ журмын 5.2.1-д заасан хэлбэрээр санал авахдаа энэ журмын 1 дүгээр хавсралтад заасан жишиг маягтыг баг хорооны өрх бүрд хүргүүлж, бүртгэл хөтлөн ирсэн саналыг энэ журмын 2 дугаар хавсралтад заасан маягтын дагуу бүртгэж нэгтгэнэ.*

[8] *Баг, хороодоос ирүүлсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээ нь баг, хорооны иргэдийн олонхын саналаар дэмжигдсэн эсэх*

Харин зарим ТАХ нь байгууллагын урсгал засвар, тоног төхөөрөмж, тавилга худалдан авах зэрэг бага төсөвтэй, олон ТАХ-г хэрэгжүүлэх, мөн хууль журамд заасан чиг үүрэгт нийцээгүй ТАХ-нд зарцуулахаар төлөвлөжээ.

1.2.3. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд заагдаагүй төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ

Аймаг, сумдын Засаг дарга ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжих хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээг төлөвлөхдөө Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.5.2[9], 6.5.5[10], 6.5.6[11] дугаар зүйл, 63.1[12], 63.2[13], 63.3[14], 63.4[15] дэх хэсэг, Сангийн сайдын 2018 оны 228 дугаар тушаалаар баталсан "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ыг мөрдлөг болгон ажиллахаар зохицуулсан боловч хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн хөрөнгө оруулалт, төсөл, арга хэмжээ нь дээрх хууль, журамд нийцэж байгаа эсэхийг шалгахад дараах зөрчил илэрлээ. Тухайлбал

- Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Агроэкологи бизнесийн сургуулийн багш нарын төслийн төлбөрт 2.6 сая төгрөг
- Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр Цагдаагийн газрын амралтын танхим болон зоорийн давхрын засварт 14.0 сая, нийтийн бие засах байрыг нүүлгэн шилжүүлэхэд 5.0 сая, аймгийн Авто тээврийн төвд хүлээлгийн танхимын сандал худалдан авахад 5.0 сая төгрөг
- Хонгор сумын ОНХС-аас цагдаагийн кубон худалдан авах, байцаалтын өрөөний засварт 6.7 сая төгрөг тус тус зарцуулахаар төлөвлөж, баталжээ.

Энэ нь төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.4[16], 60.3.6[17], Сангийн сайдын 2018 оны 228 дугаар тушаалаар баталсан журмын 3.1.2[18], 4.2.5[19]-д заасантай нийцэхгүй байна. Харин Дархан, Хонгор сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр иргэдийн оролцоотой төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ. Тухайлбал: Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 16 байрны дээвэр засварын ажилд 124.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг 70:30 буюу ОНХС-ийн хөрөнгөөр 70 хувь, тухай орон сууцны оршин суугчдаас 30 хувийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн байна. Мөн Хонгор сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр булаг тохижуулахад 18.5 сая, манай сум, миний гэр төсөлд 15.2 сая, нийт 33.7 сая төгрөгийн 3 төслийг иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ.

---

[9] *төсвийг төлөвлөх, бүрдүүлэх, хуваарилах, тайлагнах үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог хангах;*
[10] *хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний ач холбогдлын эрэмбэ, хэрэгжүүлэх дараалал, арга замыг тодорхойлох шийдвэрт олон нийтийн саналыг харгалзан үзэх;*
[11] *төсвийн асуудлаар иргэд, төрийн бус байгууллагаас гаргасан санал, дүгнэлтийг эрх бүхий этгээд нь шийдвэртээ хэрхэн тусгасан тухай, төсвийн үйл ажиллагаан дахь олон нийтийн оролцоог хангаж ажилласан дүнг тэдэнд тухай бүр мэдээлж байх.*
[12] *Баг, хорооны Засаг дарга Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх дараалал, арга замын талаар баг, хороодод олон нийтийн нээлттэй санал асуулга явуулна.*
[13] *Энэ хуулийн 63.1-д заасан санал болон баг, хорооны иргэдийн Нийтийн Хурал дээр гарсан саналыг иргэдийн Нийтийн Хурал хэлэлцэн, тэргүүлэх ач холбогдол бүхий төсөл, арга хэмжээг эрэмбэлэн сонгоно.*
[14] *Энэ хуулийн 63.2-т заасны дагуу баг, хорооны иргэдийн Нийтийн Хурлаас ирүүлсэн саналыг сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар ач холбогдол, тухайн орон нутгийн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан эрэмбэлж, төсвийн төсөлд тусган сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн мэдүүлнэ.*
[15] *Сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь энэ хуулийн 63.3-т заасан саналыг хэлэлцэж, төсвийн төсөлд тусган, батална.*
[16] *Нийтийн эрх ашигт нийцээгүй үйл ажиллагаа*
[17] *Орон нутгийн иргэдийн саналыг аваагүй, орон нутгийн төсвийн төлөвлөгөөнд тусгаж батлаагүй зардал, арга хэмжээ*
[18] *ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ нь тухай орон нутгийн иргэдийн саналаар дэмжигдэж эрэмбэлэгдсэн байх*
[19] *Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагаас бусад улсын төсвийн байгууллагын хөрөнгийн зардал*

БҮЛЭГ 2. Хууль, журамд заагаагүй 7 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд 33.3 сая төгрөг зарцуулжээ

2.1.1 Үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоодын төлөөллийг оролцуулаагүй байна

Аймгийн хэмжээнд 2021 оны ХАА-ны төлөвлөгөөнд тусгагдсан төсөл, арга хэмжээнээс нээлттэй тендер 17, харьцуулалтын аргаар 18 нийт 35 ТАХ-г 100 хувь хамруулж, холбогдох хууль, тогтоомж, журмын дагуу тулган баталгаажуулалт хийлээ.

Аудитаар дараах тендерийн үнэлгээний хороог сумдын төсвийн захирагч нар байгуулсан, үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд тухайн салбарын мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл оролцуулдаггүй, бүрэлдэхүүнийг 3 гишүүнтэй байхаар зохион байгуулсан зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Дархан сумын 10-р багт тоглоомын талбай байгуулах ажил
- Нийтийн нойл /морь барианы газар/
- Нийтийн эзэмшлийн гудамж, талбайг камержуулах, дрон худалдан авах ажлууд байна.

Дээрх зөрчлүүд нь ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2.1[20], 47 дугаар зүйлийн 47.4-д заасан заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Цаашид сумдын Засаг даргын тамгын газрын даргын тушаалаар үнэлгээний хороог байгуулж хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл байх нь зүйтэй гэж үзлээ.

Орхон сумын үнэлгээний хорооны зохион байгуулсан 4 тендерээс 3 тендерийн хурлын тэмдэглэл, гаргасан шийдвэр, дүгнэлт байхгүй, "Гал унтраах тусгай зориулалтын машины дулаан гараж барих ажлын баримт бичиг, холбогдох материалууд байхгүй нь ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.7[21], 49 дүгээр зүйлийн 49.1[22] заалттай нийцэхгүй байна.

Шарын гол, Орхон сумууд тендерийн холбогдох баримт бичгийг архивлахдаа худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний тухай товч тодорхойлолт, тендерийн баримт бичиг, тендерт оролцогчдын ирүүлсэн тендер зэргийг тусгай тээгч (зөөврийн хатуу диск, оптик диск) дээр архивлан хадгалаагүй нь Сангийн сайдын 2019 оны 255 дугаар тушаалаар баталсан "Худалдан авах ажиллагааны цахим системээр тендер шалгаруулалт зохион байгуулах, холбогдох, мэдээллийг зарлан мэдээлэх журам"-ын 8.3-т заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Цаашид тендерийн холбогдох баримт бичгийг архивлахдаа үнэлгээний хорооноос гарсан шийдвэр, хурлын тэмдэглэл, захиалагчийн тендерийн баримт бичиг, төсөв, техникийн тодорхойлолт, оролцогчдын ирүүлсэн тендерийн баримт

---

[20] Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн болон Улсын Их Хурлын Тамгын газар, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, төрийн захиргааны төв болон Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцан тайлагнадаг байгууллага, Үндсэн хуулийн цэц, Улсын дээд шүүх, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Ерөнхий сайд болон Засгийн газрын гишүүний эрхлэх асуудлын хүрээний агентлаг, байгууллага, аймаг, нийслэл, ***сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар*** *нь өөрийн хэрэгцээнд худалдан авах бүх бараа, ажил, үйлчилгээний хувьд;*

[21] Үнэлгээний хорооноос гаргасан шийдвэр /цаашид "үнэлгээний дүгнэлт" гэх/ нь хурлын тэмдэглэл хэлбэртэй байх бөгөөд хорооны гишүүдийн олонхи дэмжиж гаргасан шийдвэр, түүний үндэслэл, холбогдох бүх мэдээллийг агуулсан байна.

[22] Захиалагч худалдан авах ажиллагаа явуулсан тухай бүр тендер шалгаруулалтын хавтаст хэрэг бүрдүүлж архивын нэгж болгон хадгална.

бичгийг тусгай тээгч (зөөврийн хатуу диск) архивлан хадгалж байх шаардлагатай байна.

ХАА-г зохион байгуулахдаа улирлын болон онцлог шинж чанартай ажлуудыг хугацаа алдаж тендер сонгон шалгаруулалт зарласан, төсвийг зах зээлийн үнийн дүнгээс бага төлөвлөсөн зэргээс шалтгаалан тайлант онд хэрэгжээгүй байна. Үүнд:

- Хөтөл хорооллын авто замын ажил /Дархан-Уул аймаг/
- Зулзага багийн амралт орчмын зам засврын ажил /Хонгор сум/
- Хустайн давааны засвар, хар бэлчрийн давааны зам засварын ажил /Хонгор сум/
- Салхит багийн нийтийн орон сууцуудад кодтой хаалга хийх /Хонгор сум/
- Гал унтраах тусгай зориулалтын машины дулаан гараж барих /Орхон сум/ ажлууд байна.

Энэ нь ТБОНӨХБАУХА тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.1.4[23], 46.1.8[24]-д тус тус заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүйтэй холбоотой.

Цаашид гүйцэтгэгч тал худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээг батлагдсан төсөвт багтаан үр ашигтай төлөвлөх, зохион байгуулах, гүйцэтгэх ажлын зураг төсөв, техникийн тодорхойлолт зэргийг тухайн жилийн төсөв батлагдсан даруйд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж холбогдох хууль, журмыг мөрдөж ажиллах зэргийг сайжруулах шаардлагатай гэж үзлээ.

2.1.2 Аймаг, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд нийцээгүй 33.3 сая төгрөгийн 7 ТАХ санхүүжүүлсэн байна

Сангийн хөрөнгийг Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.11[25], Сангийн сайдын 2018 оны 228, 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-д заасан чиг үүрэг, үндсэн нөхцөлийг хангасан хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, ТАХ-нд зарцуулахаар зохицуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд нийт 8,360.1 сая төгрөгийн 143 хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, ТАХ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ. Төлөвлөсөн 143 ТАХ-ээс бүрэн хэрэгжсэн 101, дутуу 11, огт хэрэгжээгүй 31 ТАХ байна. Тухайн онд бүрэн болон дутуу хэрэгжсэн нийт 112 ТАХ-нд 5,108.0 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна.

Хүснэгт 5: Хэрэгжүүлсэн ТАХ, олгосон санхүүжилт

№	Аймаг, сумын ОНХС	Хөрөнгө оруулалт, ТАХ-ний тоо	Олгосон санхүүжилт /сая.төг/
1	Аймаг	25	2,789.1
2	Дархан сум	41	566.1
3	Шарын гол сум	11	595.6
4	Хонгор сум	28	1,025.1
5	Орхон сум	7	132.1
	Дүн	**112**	**5,108.0**

Эдгээрээс Төсвийн тухай хууль болон ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журмыг зөрчиж, 7 төсөл арга хэмжээнд 33.3 сая төгрөг зарцуулсан байна.

[23] худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээг батлагдсан төсөвт багтаан үр ашигтай төлөвлөж, зохион байгуулах;
[24] барилга, зам, инженерийн шугам сүлжээ зэрэг тодорхой улиралд гүйцэтгэх онцлог шинж чанартай бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах ажиллагааг тухайн жилийн төсөв батлагдсан даруйд эхлүүлэх;
[25] *Энэ хуулийн 60.3.6 дахь заалтад 58.1.8, 58.1.12, 58.2.11, 58.2.12, 58.2.15, 58.3.4, 58.4.3, 58.4.4, 58.4.9, 58.4.10-т заасныг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон үйлчилгээний зардал хамаарахгүй.*

Тухайлбал аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Цагдаагийн амралтын танхим, зоорийн давхрын засварт 14.0 сая, Дархан сумын ОНХС-аас зөөврийн нойлыг нүүлгэн шилжүүлэхэд 5.0 сая, Авто тээврийн төвд хүлээлгийн танхимын сандал худалдан авахад 5.0 сая, 2018 онд Агроэкологи бизнесийн сургуулийн багш нарын бичсэн фермийн төслийн төлбөрт 2.6 сая, Хонгор сумын ОНХС-аас сумын цагдаагийн байцаалт авах өрөөний засвар, явуулын кубон худалдан авахад 6.7 сая, нийт 33.3 сая төгрөг зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.3.4[26], 60.3.6[27], Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 4.7.3[28], 4.7.5[29]-д заасантай нийцэхгүй байна.

Мөн сангийн хөрөнгөөр 2021 онд авто замын барилга, засварын 11 ТАХ хэрэгжүүлж, гүйцэтгэлээр 2,444.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон бөгөөд авто замын норм, нормативын санд 7.7 сая төгрөг төвлөрүүлэхээс 5.2 сая төгрөг төвлөрүүлсэн байна. Энэ нь ЗТХС-ын 2019 оны 256 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын ажлын төсөв бодох норм ЗЗБНбД 81-013-2019”-ын 5.4.8[30]-д заасантай нийцэхгүй байна.

Энэ нь ажил хариуцсан албан тушаалтны ажлын хариуцлагагүй байдал болон өөр ажилд шилжсэн, сангийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль, эрхийн актын талаар мэдлэг мэдээлэл хангалтгүй байгаатай холбоотой байна.

Харин 2021 онд иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээнд Дархан сум 10 ТАХ-нд 74.0 сая, Хонгор сум 3 ТАХ-нд 33.7 сая төгрөгийн санхүүжилт тус тус олгосон байна. Хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилтэд иргэдийн оролцоог хангаснаар санхүүжилтийн тодорхой хэсгийг иргэдээс бүрдүүлэх, ингэснээр төсвийн ачаалал буурах, иргэдийн хяналт, оролцоо нэмэгдэх, төсөл үр дүнтэй хэрэгжихэд тодорхой нөлөө үзүүлж байна гэж дүгнэлээ.

2.2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ 78.3 хувийн гүйцэтгэлтэй байна

Аймаг, сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд 8,360.1 сая төгрөгийн 143 хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс бүрэн хэрэгжсэн 101, дутуу хэрэгжсэн 11 байна. Бүрэн хэрэгжүүлсэн ТАХ-ээс 99 нь төлөвлөсөн зорилтот түвшин, үр дүнд хүрч, 2 нь зорилтот түвшин, үр дүнд хүрээгүй байна гэж дүгнэлээ. Үүнд:

- Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 10 дугаар багт иргэн С.Баянмөнхийн гүйцэтгэсэн 19.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилт,
- Орхон сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр “Билигт инженеринг” ХХК-ны гүйцэтгэсэн 20.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Орхон сумын 11 км авто зам засварын ажил байна.

---

[26] *нийтийн эрх ашигт нийцээгүй үйл ажиллагаа;*
[27] *орон нутгийн иргэдийн саналыг аваагүй, орон нутгийн төсвийн төлөвлөгөөнд тусгаж батлаагүй зардал, арга хэмжээ.*
[28] *нийтийн эрх ашигт нийцээгүй үйл ажиллагаа;*
[29] *орон нутгийн иргэдийн саналыг аваагүй, орон нутгийн төсвийн төлөвлөгөөнд тусгаж батлаагүй зардал, арга хэмжээ*
[30] *Авто замын барилга, засварын ажилд барилга угсралтын ажлын дүнгээс 0.4 хувиар тооцон нэгдсэн төсвийн тооцоонд тусгаж, авто замын норм нормативын санд төвлөрүүлнэ.*

Дээрх 2 төсөл арга хэмжээ зургийн дагуу хийгдсэн боловч чанар, ашиглалтын шаардлага хангахгүй, эвдрэл, гэмтэл үүссэн байна.

Иймд бүрэн хэрэгжүүлсэн 101 төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, зорилтот түвшин 98 хувийн гүйцэтгэлтэй, бүрэн болон дутуу хэрэгсэн гүйцэтгэлтэй нийт 112 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөсөн зорилтот түвшинтэй харьцуулахад 78.3 хувийн гүйцэтгэлтэй байна гэж дүгнэлээ.

Дээрх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд ОНХС-аас 5,108.0 сая төгрөг зарцуулсан бөгөөд үр өгөөж хүртэгчийн тоог 58,860 гэж тооцоолжээ.

Тухайн жилд хэрэгжүүлэхээр батлагдсан ТАХ төлөвлөсөн зорилтот түвшин, үр дүндээ хүрч чадахгүй байгаад худалдан авах ажиллагаа амжилтгүй болох, гүйцэтгэгч гэрээний хугацааг мөрдөж ажиллаагүй байх, цар тахал, хил гаалийн хориг, захиалагчийн хяналт зэрэг олон хүчин зүйл нөлөөлжээ.

2.2.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр сум, орон нутгийн хөгжилд үр дүнгээ өгөх ТАХ-г хэрэгжүүлсэн байна

ОНХС-ийн сангийн хөрөнгөөр 2021 онд нийт 112 хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, ТАХ хэрэгжүүлэхэд 5,108.0 сая төгрөг зарцуулсан байна. Үүнээс 79.7 хувь буюу 4,073.5 сая төгрөгийг авто замын засвар шинэчлэлт, орчны тохижилт, ногоон байгууламж, гэрэлтүүлэг, дэд бүтэц татах, машин тоног төхөөрөмж, малын үүлдэр угсаа сайжруулах, усан хангамжийн эх үүсвэрийг хамгаалах зэрэг орон нутгийн хөгжилд бодитой үр дүн үзүүлэх төсөл арга хэмжээнд зарцуулсан байна.

Хэрэгжсэн ТАХ-ээс онцолбол Хонгор сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр ашиг шим өндөртэй цэвэр үүлдрийн 40 хуц, 30 ухна худалдан авахад 25.0 сая төгрөг зарцуулсан байна. Хонгор сум нь аймгийн нийт газар нутгийн 77 хувийг эзэлдэг, 253.3 га нутаг дэвсгэртэй, газар тариалангийн бүс нутаг бөгөөд статистик мэдээгээр нийт малын тоо, толгойн 64.4 хувь буюу 228,704 нь тус суманд байдаг гэсэн тоон мэдээ байна. Үүний 192,293 нь бог мал эзэлж байгаа бөгөөд бэлчээрийн доройтолд хүргэдэг гол хүчин зүйлүүдийн нэг нь ямаа юм. Иймд малын тоо толгойн өсөлтөд бус ашиг, шим өндөртэй цөөн тооны малтай байх нь малчдын болоод сумын эдийн засаг, байгаль орчин зэрэгт үр дүнгээ өгсөн ТАХ болжээ. Мөн 225.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй хүнсний ногооны дундын аж ахуйд техник, багаж тоног төхөөрөмж худалдан авсан нь техник, тоног төхөөрөмжгүй хүнсний ногоо тариалагчдад бага зардлаар үйлчилгээ үзүүлэх, ингэснээр өрхийн орлого нэмэгдэх, сум тодорхой хэмжээний орлогын эх үүсвэртэй болох нөхцөл бүрджээ.

Дүрслэл 2: Хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээг ангилж үзүүлэв

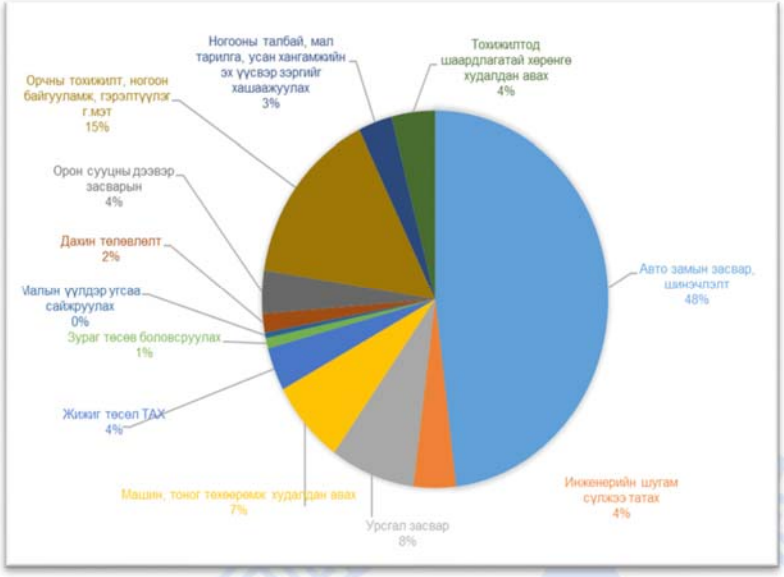

Дүрслэлээс харахад бага төсөвтэй, жижиг төсөл арга хэмжээнд 189.9 сая төгрөг зарцуулсан байна. Тухайлбал төсвийн байгууллагуудад тоног төхөөрөмж, ширээ сандал худалдан авах, урсгал засвар хийх зэрэг төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлжээ.

2.3.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ТАХ-ний үр дүнд бий болсон зарим хөрөнгө эвдэрч, шаардлага хангахааргүй болжээ

Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн ТАХ-ний үр дүнд бий болсон хөрөнгө тухайн орон нутгийн иргэд, олон нийт, эзэмшигч, ашиглагч байгууллагын шаардлагад нийцэж, ашиглалт хэвийн байгаа эсэхийг шалгахад дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Аймгийн ОНХС:

- Дархан сумын 10 дугаар багийн байрны гаднах зам талбайн тохижилтын ажлын хүүхдийн тоглоом эвдэрч хэрэгцээ, чанарын шаардлага хангахгүй болсон. Гүйцэтгэгч: Иргэн С.Баянмөнх, төсөвт өртөг-19.9/

Орхон сумын ОНХС:

- Төв замаас Орхон сумын төв хүртэлх 11 км авто замын засвар, нөхөөсний ажлын ихэнх хэсэгт эвдрэл үүссэн.
  /Гүйцэтгэгч: “Билигт инженеринг” ХХК, ХХКТөсөвт өртөг-20.0 сая/

Дээрх 2 төсөл, арга хэмжээнээс бусад хөрөнгийн ашиглалт хэвийн байна.

2.3.2. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон хөрөнгийг зориулалтын агуулахад хадгалаагүйгээс эвдрэл, гэмтэл үүсэх, алдагдах эрсдэлтэй байна

ОНХС-ийн сангийн санхүүжилтээр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хүрээнд бий болсон хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт зохистой байгаа эсэхийг тухайн хөрөнгийг эзэмшигч байгууллага, ААН-ийг хамруулан шалгахад зарим хөрөнгийг зориулалтын байр, агуулахад хадгалаагүй байна.

Тухайлбал аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн тохижилтын ажлын сандал, хогийн сав, хашааны тор зэргийг НААҮГ-ын хашаанд хураасан байна.

Энэ нь тухайн хөрөнгөд эвдрэл, гэмтэл, зэврэлт үүсэх, алдагдах эрсдэлийг бий болгож байна. Иймд дээрх хөрөнгийг зориулалтын байр, агуулахад хадгалах шаардлагатай байна.

БҮЛЭГ 3. Захиалагчийн хяналт сул байгаа нь хөрөнгө оруулалтын ажлын гүйцэтгэл, чанарт сөргөөр нөлөөлж байна

3.1.1. Аймаг, сумын ИТХ-аас ОНХС-ийн хөрөнгийн зарцуулалтад хяналт тавьж ажилласан байна.

Сангийн сайдын 2021 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 9.4[31]-д ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтэд аймаг, сумын ИТХ-ын дэргэдэх хороо хяналт тавихаар заасны дагуу хяналт тавьж ажилласан байна.

Тодруулбал аудитаар аймаг, сумдын ИТХ-ын дэргэдэх хороодын хурлын баримт материалтай танилцахад хяналтын хороод 2021 онд төрийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах ажиллагаа болон хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, хөрөнгийн ашиглалт, хамгаалалтад хяналт тавьж ажиллахаар ажлын төлөвлөгөөндөө тусгаж, хэрэгжүүлж ажилласан байна.

3.1.2. Захиалагчийн хяналт сул байгаагаас зарим хөрөнгө оруулалтын ажлууд зураг, төсвийн дагуу, чанартай хийгдээгүй байна

ТБОНӨХБАУХАТ хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.1.6[32]-д заасны дагуу захиалагч нь гүйцэтгэгчийн гэрээний үүргийн биелэлтэд хяналт тавих, мөн Сангийн сайдын 2019 оны 282 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-аар зохицуулжээ.

Аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ хуульд заасан эрх, үүргийн хүрээнд захиалагчийн техникийн хяналт хэрэгжүүлэх гэрээг “Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ-тай байгуулж, тус гэрээний дагуу улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж байгаа төсөл, арга хэмжээнд хяналт хэрэгжүүлжээ.

Гүйцэтгэгч ажлын гүйцэтгэлийг захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч “Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ-т хүргүүлж, гүйцэтгэлийг хянаж баталгаажуулснаар санхүүжилтийг олгосон байна.

Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийг шалгахад дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд

- Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч “Ингүүмэл эрчим” ХХК нь гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй.

---

[31] ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, санхүүжилт, зарцуулалт, гүйцэтгэл, тайлагналт, бүртгэл болон энэ журмын хэрэгжилтэд төв, орон нутгийн хууль, хяналт, дотоод ба хөндлөнгийн аудитын байгууллага, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын дэргэдэх хороо болон иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагууд Төрийн аудитын тухай хууль, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль, Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Засгийн газрын 2015 оны “Дүрэм батлах тухай” 483 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Дотоод аудитын дүрэм” болон эдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжид заасан чиг үүргийн дагуу хяналт тавина.

[32] гүйцэтгэгчийн гэрээний үүргийн биелэлтэд чанар болон гүйцэтгэлийн хяналт тавьж, явцын мэдээллийг хагас жил тутам худалдан авах ажиллагааны цахим системд оруулах;

- Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд эвээс хийсэн.
- Дархан сумын 10 дугаар багийн гадна зам талбайн тохижилтын ажлаар хийгдсэн хүүхдийн тоглоом эвдэрсэн.
- Төв замаас Орхон сумын төв хүртэлх 11 км засмал зам засварын ажлын нөхөөс ихэнх хэсэгтээ эвдэрсэн, өөр ажлын материалын шинжилгээний бичиг хавсаргасан зөрчилтэй

Дээрх зөрчлүүд нь “ДХББЗГ” ОНӨААТҮГ захиалагчийн техникийн хяналт хэрэгжүүлэх гэрээний 3.4-д *“Барилгад хэрэглэх материалуудын чанарын сертификатыг шалгаж, хийц бүтээцүүдийн дээжийг итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэж баталгаажуулах”*, 3.6-д *“Гүйцэтгэсэн ажлын санхүүжилтийг зураг төсөлд заагдсан төсвийн норм, үнэлгээ, үнэ тарифын дагуу хянаж баталгаажуулах”*, 3.8-д *“Чанаргүй, эсхүл дутуу гүйцэтгэсэн зөрчил, дутагдалтай барилгын ажлын талаар дүгнэлт гаргах, тогтоосон хугацаанд засуулах, учирсан хохирлыг арилгуулах арга хэмжээг авах ажлыг ерөнхий захиалагчид тухай бүр танилцуулах”* гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүйтэй холбоотой байна.

Энэ нь хөрөнгө оруулалт, төсөл арга хэмжээ хугацаандаа хэрэгжихгүй байх, чанарын шаардлага хангахгүй байх, төсвийн хөрөнгө үр ашиггүй зарцуулагдах зэрэг эрсдэлтэй.

3.1.3. Өмнөх аудитын шалгалтаар илэрсэн алдаа зөрчил давтагдан гарч, зөрчлийн хэмжээ буурахгүй байна

Дархан-Уул аймаг дахь Төрийн аудитын газраас ОНХС-ийн 2020 оны үйл ажиллагаанд гүйцэтгэл, нийцлийн аудит хийгдээгүй бөгөөд энэ аудитаар 2020, 2021 оны санхүүгийн тайлан баталгаажуулах аудитаар илэрсэн алдаа зөрчил давтагдаж байгаа эсэхийг тулгахад алдаа, зөрчлийн тоо өссөн байна.

Дүрслэл 3: Алдаа, зөрчлийн өсөлтийг ангилж харуулав.

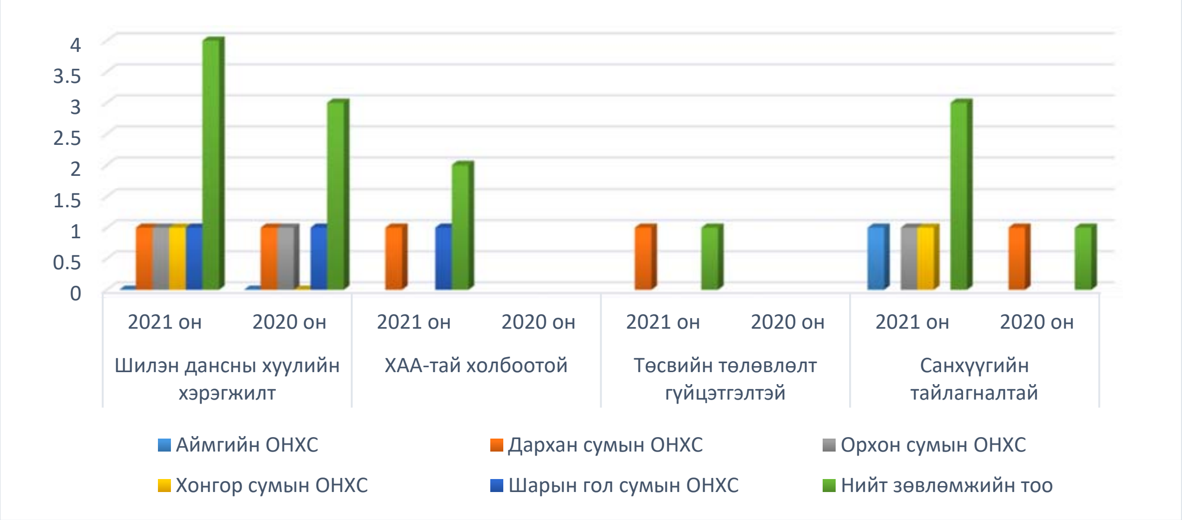

Дээрх дүрслэлээс үзэхэд Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилт хангалтгүй, зөрчил давтагдан гарсан

байна. Үүнд ОНХС хариуцсан ажилтан өөр ажилд шилжих, албан тушаалтны хариуцлагагүй байдал нөлөөлжээ.

ТЕЗ-ийн дотоод аудитын нэгжээс Орхон, Хонгор сумдын ОНХС-ийн 2019, 2020 оны үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийж чанарын баталгаат хугацаанд эвдрэл, гэмтэл гарсныг засварлуулах 3, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулах 2, төсвийн төлөвлөгөө, журмын хэрэгжилттэй холбоотой 3, нийт 8 алдаа, зөрчилд зөвлөмж өгч, биелэлтэд хяналт тавьж ажилласан байна.

Цаашид төсөв захирагч нар хөндлөнгийн болон дотоод аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, ажилтнуудыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулахад анхаарч ажиллах шаардлагатай байна.

3.2.1. ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн арга хэмжээг журам, зааврын дагуу хугацаанд нь тайлагнажээ

ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийн тайланг "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам"-ын 9.2[33], 9.9[34]-д заасны дагуу холбогдох байгууллагуудад, заасан хугацаанд тайлан, мэдээг хүргүүлж ажилласан байна.

Аудитаар аймаг, сумдын ОНХС-ийн гүйцэтгэл, зарцуулалтыг журамд заасны дагуу тайлагнасан эсэхийг хянахад сумдын ЗДТГ-аас ОНХС-ийн хэрэгжилтийн тайланг аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ-т, аймгийн ЗДТГ-аас ОНХС-ийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн яаманд тус тус журамд заасан хугацаанд хүргүүлжээ.

3.2.2. Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн 20.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 тохижилтын ажлыг бүртгэлд тусгаагүй байна

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.2[35], Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 2[36]-д төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгийг санхүүгийн тайлан, бүртгэлд тусгахаар заасны дагуу ОНХС-ийн санхүүжилтээр бий болсон 4,226.9 сая төгрөгийн 80 хөрөнгө оруулалт, ТАХ-ээс 4,206.9 сая төгрөгийн 78 ТАХ-г аймаг, сумдын ИТХ-ын тогтоол, эзэмшигч байгууллагын даргын тушаал зэргийг үндэслэн нягтлан бодох бүртгэлд тусгажээ.

Харин Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн 20.0 сая төгрөгийн 2 тохижилтын ажлыг бүртгэл, тайланд тусгаагүй байна. Тухайлбал

- Иргэн Б.Батчулууны гүйцэтгэсэн 10.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй "Гэрэлтүүлэг" төсөл

---

[33] Сум, дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын дарга нь ОНХС-ийн хөрөнгөөр санхүүжиж буй хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн тайланг гаргаж дараа оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн хэлтэст хүргүүлэх ба энэ журмын 9.9-д заасан мэдээллийг багтаана.

[34] Аймаг, нийслэлийн Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн хэлтэс нь аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ОНХС-ийн хэрэгжилтийн жилийн эцсийн тайланг нэгтгэж, жил бүрийн 3 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын ОНХС-ийн асуудал хариуцсан нэгжид ирүүлнэ.

[35] Бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага

[36] Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгө нь төрийн болон орон нутгийн өмч байна. Төсөвт авсан зээл, хандив, дэмжлэг, тусламжаар бий болсон хөрөнгө үүнд нэгэн адил хамаарна.

- Иргэн Д.Эрдэнэцогтын гүйцэтгэсэн 10.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Тохилог орчин” төсөл

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.2-д “Бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлагыг бүртгэнэ” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Хөрөнгийг бүртгэл, тайлант тусгаагүй байгаа нь хөрөнгийн ашиглан үүсэх, хөрөнгө дутагдах, хууль зөрчигдөх, албан тушаалтан хариуцлага хүлээх эрсдэлтэй.

3.2.3. Удирдлагын мэдээллийн системд мэдээлэл оруулах ажил хангалтгүй байна

Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-д ОНХС-ийн хуваарилалт, төлөвлөлт, хэрэгжилт, тайлагнал, хяналт, бүртгэлийг заасан хугацаанд удирдлагын мэдээллийн системд оруулахаар заасан ч мэдээллээ бүрэн байршуулаагүй байна.

Аудитаар УМС-д оруулсан мэдээллийг анхан шатны баримт, материалтай тулган шалгахад аймгийн дүнгээр батлагдсан төсвийг 6,128.1 сая, батлагдсан хөрөнгө оруулалт, ТАХ-ны тоог 65, төсвийг 254.1 сая, төсвийн хуваарийг 3,647.5 сая, орлогын шилжүүлгийг 7,534.1 сая, зарцуулалтыг 2,680.9 сая төгрөгөөр тус тус зөрүүтэй мэдээлжээ.

Аймгийн ОНХС-ийн УМС-д батлагдсан хөрөнгө оруулалт, ТАХ-с бусад мэдээллийг огт оруулаагүй байсан бол сумдын ОНХС мэдээллүүдээ оруулсан ч ТАХ-ний тоо, мөнгөн дүн зөрүүтэй байна. Энэ нь журмын 10.2, 10.3-т заасантай нийцэхгүй байна. Задаргааг хавсралт №1-ээс үзнэ үү.

Мөн журмын 10.3.4-д аймгийн ЗДТГ-ын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын хэлтэс ОНХС-тай холбоотой хяналт шалгалтын тайлан, дүгнэлт, зөвлөмж, акт, албан шаардлага болон бусад мэдээллийг мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулах чиг үүргээ хэрэгжүүлээгүй байна.

3.2.4. Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан хуулийн этгээд санхүүжилтийн мэдээллээ хуульд заасан хугацаанд бүрэн байршуулаагүй байна

Аймаг, сумдын ОНХС-ийн 2021 оны санхүүгийн тайланг баталгаажуулах аудитаар шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгахад аймгийн ОНХС-ийн мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн байршуулсан бол сумдын ОНХС-д дараах мэдээллийг байршуулаагүй байв. Тухайлбал:

Дархан сумын ОНХС: Шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулбал зохих 64 мэдээллээс 9 мэдээлэл хугацаа хоцроож байршуулсан бөгөөд хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.3, 6.4.4-т заасан нийт 274.1 сая төгрөгийн 2 мэдээллийг огт байршуулаагүйд зөвлөмж өгсөн.

Орхон сум ОНХС: Хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.4-т заасан хагас жилийн санхүүгийн тайлан, 6.4.4-т заасан 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй худалдан авалтын 43.0 сая төгрөгийн 6 гүйлгээг мэдээлээгүйг аудитын явцад залруулсан.

Хонгор сум ОНХС: Шилэн дансны цахим хуудсан оруулбал зохих 64 мэдээллээс 2 мэдээллийг хугацаа хоцроож, хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.3, 6.4.4-д заасан 1,755.1 сая төгрөгийн 40 ажил гүйлгээг мэдээлээгүйд зөрчил арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн.

Шарын гол сумын ОНХС: Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.6, 6.3.3, 6.3.7-д заасан 4 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 6.4.4-т заасан 13.1 сая төгрөгийн 3 гүйлгээг мэдээлээгүйд зөвлөмж өгсөн.

Харин хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан иргэн, аж ахуйн нэгжийн Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг шалгахад ОНХС-аас 2021 онд 10 сая төгрөгөөс дээш санхүүжилт авсан нийт 60 иргэн, аж ахуйн нэгжээс 5 нь 149.3 сая төгрөгийн санхүүжилтээ мэдээлж, 55 нь 4,678.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийн мэдээллээ шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулаагүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9[37], Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын 5.1[38]-д заасантай нийцэхгүй байна.

Хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах зорилгоор ТАХ-г гүйцэтгэгч иргэн, ААН-тэй байгуулсан ажлын гэрээнд ***Захиалагчийн эрх үүрэг:*** хэсэгт: *“Гүйцэтгэгч нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9 дэх заалтын дагуу шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд санхүүжилт авсан тухай мэдээлэл байршуулаагүй нь дараагийн санхүүжилт олгохоос татгалзах эрхтэй”*, ***Гүйцэтгэгчийн эрх үүрэг:*** хэсэгт *“Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9 дэх заалтын дагуу 10 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнгээр хэрэгжсэн санхүүжилтийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд тухай бүр байрлуулах”* гэж заасан ч хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Энэ нь захиалагч тал гүйцэтгэгчид санхүүжилт олгохдоо гэрээнд заасан үүргээ бүрэн биелүүлсэн эсэхийг хянадаггүйтэй холбоотой байна.

---

[37] Арван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнгээр улс, орон нутгийн төсөв, Засгийн газрын болон орон нутгийн тусгай зориулалтын сан, орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалт, санхүүжилт, Засгийн газар, түүний харьяа байгууллагаас гаргасан бонд, үнэт цаас, өрийн бичиг, баталгаа, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээний дагуу хэрэгжүүлж байгаа төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээний дагуу санхүүжиж байгаа энэ хуулийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан этгээд нь нийт төсөвт өртөг, хэрэгжилтийн явц, үе шат, зарлага, санхүүжилтийн мэдээллийг Засгийн газраас тогтоосон журмын дагуу улирал бүр хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтээ хүлээн авсан төсвийн байгууллагын цахим хуудас, мэдээллийн самбар, шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд байрлуулах ба шаардлагатай гэж үзвэл олон нийтийн бусад цахим хуудас, өөрийн цахим хуудсаар давхар мэдээлж болно.

[38] Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 10 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий хөрөнгө оруулалт, төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээ, ажил, үйлчилгээ гүйцэтгэж байгаа аж ахуйн нэгж нийт төсөвт өртөг, хэрэгжилтийн явц, үе шат, зарлага, санхүүжилтийн талаарх улирал бүрийн мэдээллийг дараа сарын 15-ны дотор энэ журмын 19 дүгээр хавсралтад заасан маягтын дагуу цахимаар мэдээлнэ.

Холбогдох байгууллагаас ирсэн санал:

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

45059 Дархан, Дархан-Уул аймаг,
Утас/Факс: 7037-7121,
И-мэйл: info@darkhan.gov.mn
Вэбсайт: www.darkhan.gov.mn

2022.06.06 № 5-10/756

танай ______________-ны № ______________-т

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

"Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүн"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад дараах тайлбарыг хүргүүллээ.

Хавсралт: 3 хуудастай.

ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТ,
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ХЭЛТСИЙН
ДАРГА П.БАТСҮХ

С. Санжоотов-д
Тайлангийн төсөлд оруулсан саналыг тайланд тусгасан тэмдэглэлээр баталгаажуулж ажиллая.
VII/06.

4522101635

D/ZDTG-2022 toot-5

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүн"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад дараах тайлбарыг хүргүүлж байна.

2022.06.06 Дархан-Уул аймаг

№	Заалт	Тайлбар	Санал
1	Аймгийн ОНХС-аас сумдад олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу олгоогүй байна.	Ажлын гүйцэтгэлтэй нь уялдуулж сумдын ОНХСанд орлогын шилжүүлгийг шилжүүлж байна.	Хасуулах саналтай
1.1.4	Аймаг, сумдын ОНХС-ийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө ОНХНС-аас олгох орлогын шилжүүлгээс өөр эх үүсвэрийг судалж, төлөвлөөгүй байна.	Орлого нэмэгдсэнтэй холбогдуулан аймгийн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг 6.8 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж ажилласан. Аймгийн ИТХ-аас ОНХСанг биш Орон нутгийн төсвийг нэмэгдүүлэхээр шийдвэрлэсэн.	Хасуулах саналтай
1.2.2	Аймгийн ОНХСангийн хөрөнгөөр Цагдаагийн газрын спорт заалны засварын ажилд 93.1 сая, Агроэкологи бизнесийн сургуулийн багш нарын төслийн төлбөрт 2.6 сая төгрөг зарцуулсан Сангийн сайдын 2018 оны 288 дугаар тушаалаар баталсан журмын 3.1.2, 4.2.5-д заасантай нийцэхгүй байна.	Сангийн сайдын 2021 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн 86 дугаарт тушаалаар ОНХСангийн үйл ажиллагааны журам шинэчлэн батлагдсан. Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ны өдрийн ээлжит бус IV хуралдаанаар "Спорт заалны засвар" /Цагдаагийн газар/ -ны ажил 93.1 сая төгрөг батлагдсан. Энэхүү төсөл нь тус журмын 4.2.1 Заагдсан Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсрол, соёл, инновац, шинжлэх ухаан, цахим технологи гэсэн чиг үүрэгт нийцсэн. Спорт заалны барилгыг сэргээн засварласнаар 2021-2022 онд нийт олон нийтийг хамарсан 9-н удаагийн уралдаан тэмцээнийг үнэ төлбөргүй зохион байгуулсан.	Хасуулах саналтай
Бүлэг2	Хууль журамд заагаагүй 8 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд 126.3 сая төгрөг зарцуулжээ.	Хөтөл хорооллын авто зам нь 0.2км урт хатуу хучилттай авто зам бөгөөд санхүүжилтийн эх үүсвэр нь Аймгийн ОНХСангаас 100.0 сая төгрөг, Дархан сумын ОНХСангаас 50.0 сая төгрөгөөр санхүүжихээр батлагдсан. Тус ажлын зураг төсвийг эрх бүхий тусгай зөвшөөрөлтэй "Засмал зам" ХХК боловсруулсан бөгөөд ЗТ-ийн сайдын 2019 оны 07 дугаар сарын 31-ны өдрийн 256 тоот тушаалаар батлагдсан "Авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын	Хасуулах саналтай

		ажлын төсөв норм" ЗЗБНбД81-013-2019-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн нь зах зээлийн үнийн дүнгээс бага төлөвлөсөн гэж үзэхгүй байна . Захиалагч байгууллагаас 2021 оны 03 дугаар сарын 01-ны өдөр Тендер сонгон шалгаруулалтыг зарлуулахаар ОНӨГ-т хүргүүлсэн болно.	
	Сан сангийн хөрөнгөөр 2021 онд авто замын барилга, засварын 11 ТАХ хэрэгжүүлж, гүйцэтгэлээр 2,444.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон бөгөөд авто замын норм, нормативын санд 7.7 сая төгрөг төвлөрүүлэхээс 5.2 сая төгрөг төвлөрүүлсэн байна. Энэ нь ЗТХС-ын 2019 оны 256 тушаалын 5.4.8-д заасантай нийцэхгүй байна. Энэ нь ажил хариуцсан албан тушаалтны ажлын хариуцлагагүй байдал болон өөр ажилд шилжсэн, сангийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль, эрхийн актын талаар мэдлэг мэдээлэл хангалтгүй байгаатай холбоотой байна.	Нормчлын сангийн 2.5 сая төгрөгийг шилжүүлнэ. Гүйцэтгэгч байгууллагуудын үлдэгдэл санхүүжилтээс шилжүүлнэ.	Хасуулах саналтай
	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 10 дугаар багт иргэн С.Баянмөнхийн гүйцэтгэсэн 19.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажил зургийн дагуу хийгдсэн боловч чанар, ашиглалтын шаардлага хангахгүй, эвдрэл, гэмтэл үүссэн байна.	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 10 дугаар багт иргэн С.Баянмөнхийн гүйцэтгэсэн 19.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажил зургийн дагуу хийгдэж байнгын ашиглалтад хүлээн авсан. Харин ашиглалтын явцад гадны буруутай нөлөөллөөс болж дүүжин даажин тоглоом, Савлуурын хөлний тушаа хугар ч гэмтсэн. Чанарын баталгаат хугацаанд гүйцэтгэгчээр засварлуулна.	Хасуулах саналтай.
	Дархан сумын 9,10,11,12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч "Ингүүмэл эрчим" ХХК нь	Тус ажил бүрэн дуусаагүй тул зураг, төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсний дараа ажил хүлээж авах комисс ажиллана.	Хасуулах саналтай

	гэрлийн шонгийн суурийн зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй.		
	Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд эвээс хийсэн.	Тус ажил бүрэн дуусаагүй тул зураг, төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсний дараа ажил хүлээж авах комисс ажиллана.	Хасуулах саналтай
	Дүгнэлт:		
	Аймгийн ОНХС-аас сумдын ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу санхүүжүүлээгүй байна	Ажлын гүйцэтгэлтэй нь уялдуулж сумдын ОНХСанд орлогын шилжүүлгийг шилжүүлж байна.	Хасуулах саналтай
	Аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг журамд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна	Ажлын хэсгийн хэсгийн Захирамж гарсан. Цаг үеийн нөхцөл байдлаас шалтгаалж Цахимаар ажлын хэсгийн хурал зохион байгуулагдсан.	Хасуулах саналтай
	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд заагдаагүй, иргэд, олон нийтийн эрх ашигт нийцээгүй ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, баталж, хэрэгжүүлсэн байна	Сангийн сайдын 2021 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн 86 дугаарт тушаалаар ОНХСангийн үйл ажиллагааны журам шинэчлэн батлагдсан. Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ны өдрийн ээлжит бус IV хуралдаанаар "Спорт заалны засвар" /Цагдаагийн газар/ -ны ажил 93.1 сая төгрөг батлагдсан. Энэхүү төсөл нь тус журмын 4.2.1 Заагдсан Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсрол, соёл, инновац, шинжлэх ухаан, цахим технологи гэсэн чиг үүрэгт нийцсэн. Спорт заалны барилгыг сэргээн засварласнаар 2021-2022 онд нийт олон нийтийг хамарсан 9-н удаагийн уралдаан тэмцээнийг үнэ төлбөргүй зохион байгуулсан.	Хасуулах саналтай

Хянасан: ХБТХОХ-н дарга П.Батсух

Тайлбар гаргасан: Аймгийн ерөнхий эдийн засагч Б.Батсух

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ
ДАРХАН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
4501 Дархан, Дархан сум, Өргөө баг,
Дархан сумын Засаг даргын Тамгын газар
Утас/Факс: 7037-3800
E-mail: da.darkhan.sum@gmail.com

2022.06.02 № 01/573
танай 2022.05.30-ны № 324-т

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Танай байгууллагаас Дархан сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүнд хийсэн аудитын тайлангийн төсөл, алдаа зөрчлийн бүртгэлийн маягтыг хүрэээн авч, зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлж ажиллахыг үүгээр мэдэгдэж байна.

Хавсралт: 2 хуудастай

ЗАСАГ ДАРГА Т.ТУЛГАА

С. Сонтоошаб-д
Аудитын тайлангийн дараах үе шатанд хяналт тавьж ажиллая.
VI/02.

4522060818

D:Ajil.jijig toot-2022

ДХББЗГ
ОНӨААТҮГ

ДАРХАН - ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА ЗАХИАЛАГЧИЙН ГАЗАР ОНӨААТҮГазар

Дархан-Уул аймаг, Дархан сум,
Утас: 7037-8786

2022.06.03 № 1/155

танай ______ ны № ______ -т

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Тайлангийн төсөлтэй танилцлаа. 3.1.2 заалтууд дээр холбогдох тайлбарыг хавсралтаар хүргүүллээ. Цаашид алдаа дутагдал дээрээ дүгнэлт хийж ажиллана.

ДАРГА Д.БАТБАЯР

21060002 ГСТ7201

С. Санжаатав-д
Тайлангийн төсөлд ирсэн саналыг тайланд тусгасан тэмдэглэлээр баталгаажуулж аудитын тайланг хүргүүлье.
VI/06.

D:BZ-2022 toot-45

№	Санал
1	3.1.2-д Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто замын ажлын зураг, төсөвт цементэн бетон сууриар хийхээр тусгагдсан байсныг буталсан чулуун сууриар хийж гүйцэтгэсэн байна гэснийг хасуулах саналтай байна. 1.Зураг төсөв зохиогч болон ерөнхий захиалагч, гүйцэтгэгч байгууллагуудын техникийн хурлаар суурийг солихоор шийдвэрлэсэн. 2. Авто замын суурийн зурагт заагдсан цементээр бэхжүүлсэн сууриас буталсан чулуун сууриар хийх нь өртгийн хувьд 2 дахин өндөр байдаг.
2	Орхон сумын Тосгон шар дэрс хорооллуудын дундах шороон замын ажилд ашигласан хайрганы сорьц шинжилгээний бичиг, замын нягт шалгасан акт үйлдээгүй байна гэснийг хасуулах саналтай байна. Тодруулбал шинжилгээний материалуудыг эх хувь материалд байсныг аудиторт С.Санжаажавд үзүүлсэн.
3	Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч "Ингүүмэл эрчим" ХХК нь гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй гэснийг хасуулах саналтай байна. Тодруулбал 2022 оны 06 дугаар сарын 01-ний өдрийн байдлаар 50%-ийн гүйцэтгэлтэйгээр зураг төслийн дагуу хийж байна.
4	Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд эвээс хийсэнийг хасуулах саналтай. Тодруулбал төсөл арга хэмжээний гүйцэтгэлийн явцад засах бүрэн боломжтой.

Ерөнхий инженер [signature] Ч.Батбулган

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
ХОНГОР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА

45025, Хонгор сум, Дархан-Уул аймаг

2022.06.03 № 1/274

танай ____________ -ны № ______________ -т

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Тус сумын “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөл болон алдаа зөрчлийн бүртгэлийг хүлээн авч танилцлаа.

Хариу тайлбарыг хавсралтаар хүргүүллээ.

ЗАСАГ ДАРГА Т.АТАРХИШИГ

С.Сонноомаа-д
Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн тайлбарыг тайланд тусгасан тэмдэглэлээр баталгаажуулж, хариу хүргүүлье.
VI/06.

А5 Албан тоот-2022

ОНХС-ийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцаад дараах тайлбарыг хүргүүлж байна

№	Заалт	Тайлбар	Санал
1.2.1.	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх үйл ажиллагаанд иргэд, олон нийтийг хамруулах ажиллагаа хангалтгүй байна.	2021 оны ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжих ажлыг төлөвлөхөд ковидтой, хөл хориотой үе байсан тул иргэдийг олноор цуглуулах үйл ажиллагаа зохион байгуулах боломжгүй байсан.	Тайлангаас хасуулах саналтай байна.
3.2.3.	ОНХС-ийн УМС-ийн мэдээллийг үнэн зөв, хугацаанд нь бүрэн оруулаагүй. Тухайлбал батлагдсан төсвийн хуваарийг 1,042.9 сая төгрөгөөр дутуу, орлогын шилжүүлгийг 1,030.3 сая төгрөгөөр дутуу, ТАХ-ний тоог 11 тус тус зөрүүтэй мэдээлсэн.	2021 онд хэрэгжсэн нийт 26 ажлын мэдээллийг оруулсан. Орлогын шилжүүлгийн мэдээллийг мэргэжилтний эрхээр оруулдаггүй.	Тайлангаас хасуулах саналтай байна.
3.2.4.	ОНХС-ийн хөрөнгийн Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан иргэн, ААНБ-ууд 10.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй санхүүжилтээ бүрэн мэдээлээгүй байна.	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа ажил гүйцэтгэх, бараа нийлүүлэх гэрээний гүйцэтгэгчийн эрх үүрэг 3.2-т /Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9 дэх заалтын дагуу 10 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнгээр хэрэгжсэн санхүүжилтийн мэдээллийг шилэн дансны цахим хуудсанд тухай бүр байршуулах үүрэгтэй/ үүрэг болгож оруулдаг.	Тайлангаас хасуулах саналтай байна.

ТАЙЛБАР ХҮРГҮҮЛСЭН:

ОНХСан хариуцсан нягтлан бодогч Э.Номин

Scanned with MOBILE SCANNER

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ
ШАРЫН ГОЛ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗАР

45010 Шарын гол сум, Дархан-Уул аймаг
Утас: 7037-2528
E-mail: sharyngol_zdtg@yahoo.com

2022.06.02 № 02/320

танай ______________-ны № ______________-т

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ТӨРИЙН
АУДИТЫН ГАЗАРТ

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлд санал байхгүй ба алдаа зөрчлийн бүртгэлийн хариу хүргүүлэв.

ЗАСАГ ДАРГЫН ОРЛОГЧ Н.БАТТУЛГА

С. Санжоожав-д

Аудитын тайлангийн дараах үе шатны ажлын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллая.

4522020570
VI/02.
2022он.

Холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн саналыг тайланд тусгасан тэмдэглэл:

АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ХБТХОХ-ЭЭС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫГ ТАЙЛАНД ТУСГАСАН ТЭМДЭГЛЭЛ

Холбогдох байгууллагын санал	Тайлбар
Бүлэг №1:	
1. Аймгийн ОНХС-аас сумдад олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу олгоогүй байна гэснийг **хасуулах саналтай** байна. • ***Тайлбар:*** *Ажлын гүйцэтгэлтэй нь уялдуулж сумдын ОНХС-д орлогын шилжүүлгийг шилжүүлж байгаа.*	*1.* Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн тайлбар нь Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журмын 10.2.5-д заасантай нийцэхгүй байгаа тул тайланд хэвээр үлдээв.
1.1.4. Аймаг, сумдын ОНХС-ийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө ОНХНС-аас олгох орлогын шилжүүлгээс өөр эх үүсвэрийг судалж, төлөвлөөгүй байна гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • Тайлбар: Орлого нэмэгдсэнтэй холбогдуулан аймгийн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг 6.8 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж ажилласан. Аймгийн ИТХ-аас ОНХС-г биш орон нутгийн төсвийг нэмэгдүүлэхээр шийдвэрлэсэн.	*2.* Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн тайлбар нь Төсвийн тухай хуулийн 60.2-д ОНХС нь дараах эх үүсвэрээс бүрдэнэ, 60.2.8-д "Малын тоо, толгойн албан татварын орлого" гэж заасантай нийцэхгүй байгаа тул тайланд хэвээр үлдээв.
1.2.3. Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Цагдаагийн газрын спорт заалны засварын ажилд 93.1 сая, Агроэкологи бизнесийн сургуулийн багш нарын теслийн төлбөрт 2.6 сая төгрөг зарцуулсан Сангийн сайдын 2018 оны 288 дугаар тушаалаар баталсан журмын 3.1.2, 4.2.5-д заасантай нийцэхгүй гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • Тайлбар: Сангийн сайдын 2021 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдрийн 86 дугаарт тушаалаар ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журам шинэчлэн батлагдсан. Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ны өдрийн ээлжит бус IV хуралдаанаар "Спорт заалны засвар" /Цагдаагийн газар/ -ны ажил 93.1 сая төгрөг батлагдсан. Энэхүү төсөл нь тус журмын 4.2.1 Заагдсан Иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсрол, соёл, инновац, шинжлэх ухаан, цахим технологи гэсэн чиг үүрэгт нийцсэн. Спорт заалны барилгыг сэргээн засварласнаар 2021-2022 онд нийт олон нийтийг хамарсан 9-н удаагийн уралдаан тэмцээнийг үнэ төлбөргүй зохион байгуулсан.	*3.* Саналыг хүлээн авч тайланд дараах байдлаар өөрчлөлт оруулав. • *"Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Агроэкологи бизнесийн сургуулийн багш нарын теслийн төлбөрт 2.6 сая төгрөг"* гэж өөрчлөлт оруулав.
Бүлэг №2:	
2.1.2. Хууль журамд заагаагүй 8 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд 126.3 сая төгрөг зарцуулжээ гэснийг **хасуулах саналтай** байна. • ***Тайлбар:*** Хөтөл хорооллын авто зам нь 0.2км урт хатуу хучилттай авто зам бөгөөд санхүүжилтийн эх үүсвэр нь Аймгийн ОНХСангаас 100.0 сая төгрөг, Дархан сумын ОНХСангаас 50.0 сая төгрөгөөр санхүүжихээр батлагдсан. Тус ажлын зураг төсвийг эрх бүхий тусгай зөвшөөрөлтэй "Зэсмал зам" ХХК боловсруулсан бөгөөд ЗТ-ийн сайдын 2019 оны 07 дугаар сарын 31-ны өдрийн 256 тоот тушаалаар батлагдсан "Авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын ажлын төсөв норм" ЗЗБНбД81-013-2019-ын дагуу хийж гүйцэтгэсэн нь зах зээлийн	*4.* Ирүүлсэн саналын тайлбар нь "Хууль журамд заагаагүй 8 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд 126.3 сая төгрөг зарцуулжээ" гэсэнтэй хамраалгүй байна. Харин тайлангийн 1.2.3-д бичигдсэн "Цагдаагийн спорт заалны засварын ажлын 93.0 сая" нь уг 8 төсөл арга хэмжээнд багтаж байгаа тул *"Хууль журамд заагаагүй 7 төсөл, арга хэмжээнд 33.3 сая төгрөг зарцуулсан байна"* гэж найруулгад өөрчлөлт оруулаа.

үнийн дүнгээс бага төлөвлөсөн гэж үзэхгүй байна. Захиалагч байгууллагаас 2021 оны 03 дугаар сарын 01-ны өдөр Тендер сонгон шалгаруулалтыг зарлуулахаар ОНӨГ-т хүргүүлсэн болно.	
2. Сангийн хөрөнгөөр 2021 онд авто замын барилга, засварын 11 ТАХ хэрэгжүүлж, гүйцэтгэлээр 2,444.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон бөгөөд авто замын норм, нормативын санд 7.7 сая төгрөг төвлөрүүлэхээс 5.2 сая төгрөг төвлөрүүлсэн байна. Энэ нь ЗТХС-ын 2019 оны 256 тушаалаар баталсан 5.4.8-д заасантай нийцэхгүй байна. Энэ нь ажил хариуцсан албан тушаалтны ажлын хариуцлагагүй байдал болон өөр ажилд шилжсэн, сангийн үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль, эрхийн актын талаар мэдлэг мэдээлэл хангалтгүй байгаатай холбоотой гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Норм, нормативын сангийн 2.5 сая төгрөгийг шилжүүлнэ. Гүйцэтгэгч байгууллагуудын үлдэгдэл санхүүжилтээс шилжүүлнэ.	**5.** Үндэслэлтэй тайлбар ирүүлээгүй тул саналыг хүлээн аваагүй болно.
2.3.1. Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 10 дугаар багт иргэн С.Баянмөнхийн гүйцэтгэсэн 19.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажил зургийн дагуу хийгдсэн боловч чанар, ашиглалтын шаардлага хангахгүй, эвдрэл, гэмтэл үүссэн гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 10 дугаар багт иргэн С.Баянмөнхийн гүйцэтгэсэн 19.9 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажил зургийн дагуу хийгдэж байнгын ашиглалтад хүлээн авсан. Харин ашиглалтын явцад гадны буруутай нөлөөллөөс болж дүүжин даажин тоглоом, Савлуурын хөлний тушаа хугар ч гэмтсэн. Чанарын баталгаат хугацаанд гүйцэтгэгчээр засварлуулна.	***6.*** Аудитаар уг зөрчилтэй холбоотой албан шаардлага өгөгдөж байгаа, аудитын явцад зөрчлийг арилгаагүй тул тайланг хэвээр үлдээв.
<u>Бүлэг №3:</u>	
3.1.2. Дархан сумын 9,10,11,12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч "Ингүүмэл эрчим" ХХК нь гэрлийн шонгийн суурийн зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Тус ажил бүрэн дуусаагүй тул зураг, төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсний дараа ажил хүлээж авах комисс ажиллана. Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд эвээс хийсэн гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Тус ажил бүрэн дуусаагүй тул зураг, төсвийн дагуу хийж гүйцэтгэсний дараа ажил хүлээж авах комисс ажиллана.	***7.*** Аудитаар уг зөрчилтэй холбоотой албан шаардлага өгөгдөж байгаа, аудитын явцад зөрчлийг арилгаагүй тул тайланг хэвээр үлдээв.
<u>Дүгнэлт:</u>	
1. Аймгийн ОНХС-аас сумдын ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу санхүүжүүлээгүй	***1.*** Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн тайлбар

гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Ажлын гүйцэтгэлтэй нь уялдуулж сумдын ОНХС-д орлогын шилжүүлгийг шилжүүлж байна	нь Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журмын 10.2.5-д заасантай нийцэхгүй байгаа тул тайланд хэвээр үлдээв.
2. Аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг журамд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллаагүй гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • ***Тайлбар:*** Ажлын хэсгийн захирамж гарсан. Цаг үеийн нөхцөл байдлаас шалтгаалж цахимаар ажлын хэсгийн хурал зохион байгуулагдсан.	2. Ирүүлсэн тайлбар нь холбогдох баримтаар нотлогдоогүй тул хэвээр үлдээв.
3. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд зөвгдөөгүй, иргэд, олон нийтийн эрх ашигт нийцээгүй ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, баталж, хэрэгжүүлсэн гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. • Тайлбар: Сангийн сайдын 2021 оны 5 дугаар сарын 24-ны өдрийн 86 дугаар тушаалаар ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журам шинэчлэн батлагдсан. Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 6 дугаар сарын 14-ны өдрийн ээлжит бус IV хуралдаанаар спорт заалны засвар /Цагдаагийн газар/-ын ажил 93.1 сая төгрөг батлагдсан. Энэхүү төсөл нь тус журмын 4.2.1-д заагдсан иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсрол, соёл, инновац, шинжлэх ухаан, цахим технологи гэсэн чиг үүрэгт нийцсэн. Спорт заалны барилгыг сэргээн засварласнаар 2021-2022 онд нийт олон нийтийг хамарсан 9-н удаагийн уралдаан тэмцээнийг үнэ төлбөргүй зохион байгуулсан.	3. Ирүүлсэн тайлбар, саналыг хүлээн авч тайлангийн *2.1.2-д холбогдох хэсгийг өөрчлөн найруулсан бөгөөд Цагдаагийн газрын спорт заалны засвараас бусад нь хууль, журамд нийцэхгүй байгаа тул дүгнэлтийн энэ хэсгийг хэвээр үлдээв.*

АХЛАХ АУДИТОР У.БАТСҮРЭН

АУДИТОР С.САНЖААЖАВ

ДАРХАН-ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА ЗАХИАЛАГЧИЙН ГАЗАР ОНӨААТҮГ-ААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫГ ТАЙЛАНД ТУСГАСАН ТЭМДЭГЛЭЛ

Холбогдох байгууллагын санал	Тайлбар
3.1.2-д Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийг шалгахад дараах зөрчил илэрлээ гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. ***Тайлбар:*** • Зураг, төсөв зохиогч болон ерөнхий захиалагч, гүйцэтгэгч байгууллагуудын техникийн хурлаар суурийг солих шийдвэр гаргасан. Мөн цементээр бэхжүүлсэн сууриас буталсан чулуун суурь нь өртгийн хувьд өндөр байдаг. • Орхон сумын Тосгон шар дэрс хорооллуудын дундах шороон замын ажилд ашигласан хайрганы сорьж шинжилгээний бичиг, замын нягт шалгасан акт манай /ДХББЗГ-ын/ баримтад байсныг үзүүлсэн. • Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч "Ингүүмэл эрчим" ХХК нь гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй байсныг гүйцэтгэгчээр зураг төсвийн дагуу хийлгэж байгаа. • Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд зэвэс хийснийг гүйцэтгэлийн явцад засуулах бүрэн боломжтой.	**1.** Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн санал, тайлбар, нэмэлт нотлох баримтыг үндэслэн • *Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто замын ажлын зураг, төсөвт цементэн бетон сууриар хийхээр тусгаадсан байсныг буталсан чулуун сууриар хийж гүйцэтгэсэн."* • *Орхон сумын Тосгон шар дэрс хорооллуудын дундах шороон замын ажилд ашигласан хайрганы сорьж шинжилгээний бичиг, замын нягт шалгасан акт үйлдээгүй* байна гэснийг хасаж, Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар баг, Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх 4 замын уулзвар хүртэлх гэрэлтүүлгийн ажлыг зураг, төсвийн дагуу хийлгэхээр аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-т албан шаардлага хүргүүлсэн тул тайланг хэвээр үлдээв.

АХЛАХ АУДИТОР У.БАТСҮРЭН

АУДИТОР С.САНЖААЖАВ

ДАРХАН-ХОТ БАЙГУУЛАЛТ, БАРИЛГА ЗАХИАЛАГЧИЙН ГАЗАР ОНӨААТҮГ-ААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫГ ТАЙЛАНД ТУСГАСАН ТЭМДЭГЛЭЛ

Холбогдох байгууллагын санал	Тайлбар
3.1.2-д Аудитаар ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийг шалгахад дараах зөрчил илэрлээ гэснийг ***хасуулах саналтай*** байна. ***Тайлбар:*** • Зураг, төсөв зохиогч болон ерөнхий захиалагч, гүйцэтгэгч байгууллагуудын техникийн хурлаар суурийг солих шийдвэр гаргасан. Мөн цементээр бэхжүүлсэн сууриас буталсан чулуун суурь нь өртгийн хувьд өндөр байдаг. • Орхон сумын Тосгон шар дэрс хорооллуудын дундах шороон замын ажилд ашигласан хайрганы сорьж шинжилгээний бичиг, замын нягт шалгасан акт манай /ДХББЗГ-ын/ баримтад байсныг үзүүлсэн. • Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэгч "Ингүүмэл эрчим" ХХК нь гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй байсныг гүйцэтгэгчээр зураг төсвийн дагуу хийлгэж байгаа. • Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн ажлын гэрлийн шонд тэгшилгээ хийхдээ сууринд зэвэс хийснийг гүйцэтгэлийн явцад засуулах бүрэн боломжтой.	**1.** Тайлангийн төсөлд ирүүлсэн санал, тайлбар, нэмэлт нотлох баримтыг үндэслэн • *Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто замын ажлын зураг, төсөвт цементэн бетон сууриар хийхээр тусгаадсан байсныг буталсан чулуун сууриар хийж гүйцэтгэсэн."* • *Орхон сумын Тосгон шар дэрс хорооллуудын дундах шороон замын ажилд ашигласан хайрганы сорьж шинжилгээний бичиг, замын нягт шалгасан акт үйлдээгүй* байна гэснийг хасаж, Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар баг, Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх 4 замын уулзвар хүртэлх гэрэлтүүлгийн ажлыг зураг, төсвийн дагуу хийлгэхээр аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-т албан шаардлага хүргүүлсэн тул тайланг хэвээр үлдээв.

АХЛАХ АУДИТОР У.БАТСҮРЭН

АУДИТОР С.САНЖААЖАВ

ХОНГОР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫГ ТАЙЛАНД ТУСГАСАН ТЭМДЭГЛЭЛ

Холбогдох байгууллагын санал	Тайлбар
1.2.1-д ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх үйл ажиллагаанд иргэд, олон нийтийг хамруулах ажиллагаа хангалтгүй байна. ***Тайлбар:*** • 2021 оны ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжих ажлыг төлөвлөхөд ковидтой, хөл хориотой үе байсан тул иргэдийг олноор цуглуулах үйл ажиллагаа зохион байгуулаагүй.	*1.* ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журамд иргэдээс санал асуулгыг дараах хэлбэрээр явуулахаар заасан. Үүнд • Санал асуулгын хуудсаар • Бүлгийн ярилцлага • Цахим хэлбэр болон техник технологийн дэвшилтэт бусад арга хэлбэрээр Иймд ковид цар тахлын үед цахим хэлбэрээр иргэдээс санал асуулга авах боломжтой байсан тул тайланг хэвээр үлдээв.
3.2.3-д ОНХС-ийн УМС-ийн мэдээллийг үнэн зөв, хугацаанд нь бүрэн оруулаагүй. Тухайлбал батлагдсан төсвийн хуваарийг 1,042.9 сая төгрөгөөр дутуу, орлогын шилжүүлгийг 1,030.3 сая төгрөгөөр дутуу, ТАХ-ний тоог 11 тус тус зөрүүтэй мэдээлсэн. ***Тайлбар:*** • 2021 онд хэрэгжсэн нийт 26 ажлын мэдээллийг оруулсан. Орлогын шилжүүлгийн мэдээллийг мэргэжилтний эрхээр оруулдаггүй.	2. ОНХС-ийн үйл ажиллагааны журамд Сумын ЗДТГ нь тухай шатны ИТХ-аас 37 хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээ батлаcнаас 26-г УМС-д оруулсан байна. Мөн батлагдсан төсвийн хуваарь болон орлогын шилжүүлгийн талаар аймгийн Засаг даргад зөвлөмжөөр хүргүүлсэн тул тайланд хэвээр үлдээв.
3.2.4-д Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан иргэн, ААНБ-ууд 10.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй санхүүжилтээ бүрэн мэдээлээгүй байна. ***Тайлбар:*** • ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа ажил гүйцэтгэх, бараа нийлүүлэх гэрээний гүйцэтгэгчийн эрх үүрэг 3.2-т /Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9 дэх заалтын дагуу 10 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнгээр хэрэгжсэн санхүүжилтийн мэдээллийг шилэн дансны цахим хуудсанд тухай бүр байршуулах үүрэгтэй/ үүрэг болгож оруулдаг	*3.* Захиалагч нь гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах үүрэгтэй тул тайланг хэвээр үлдээв.

АХЛАХ АУДИТОР [signature] У.БАТСҮРЭН

АУДИТОР [signature] С.САНЖААЖАВ

ДҮГНЭЛТ:

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг хийж байна.

1. Аймгийн ОНХС-аас сумдын ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу санхүүжүүлээгүй байна
2. ОНХС-ийн нэг эх үүсвэр болох малын тоо, толгойн албан татварын орлогыг тооцож, төлөвлөөгүй байна
3. ОНХС-ийн төлөвлөлтөд олон нийтийн оролцоо хангалтгүй байна. Энэ нь сангийн хөрөнгө нийтийн эрх ашигт нийцээгүй төсөл, арга хэмжээнд зарцуулагдах, сангийн зорилго биелэхгүй байх үндсэн шалтгаан болж байна.
4. Аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг журамд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.
5. Сумдын үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл оролцуулдаггүй байна.
6. ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд заагдаагүй, иргэд, олон нийтийн эрх ашигт нийцээгүй ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, баталж, хэрэгжүүлсэн байна.
7. Сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон зарим хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалт шаардлага хангахгүй байна. Мөн зарим ТАХ-г бүртгэл тайланд тусгаагүй байна. Энэ нь хөрөнгө алдагдах, төсвийн хөрөнгө үр ашиггүй зарцуулагдах эрсдэлийг бий болгож байна.
8. Захиалагчийн хяналт сул байгаагаас хөрөнгө оруулалтын ажил батлагдсан зураг, төсвийн дагуу хийгдээгүй, чанарын шаардлага хангахгүй байх зэрэг зөрчил илэрч байна.
9. Өмнөх аудитын шалгалтаар илэрсэн зөрчил давтагдаж, өссөн үзүүлэлттэй байна.
10. Аймаг, сумын ОНХС-ийн мэдээллийг УМС-д оруулах ажил хангалтгүй байна.
11. Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан хуулийн этгээд 10.0 сая төгрөгөөс дээш санхүүжилтийн мэдээллээ бүрэн мэдээлээгүй байна.

ЗӨВЛӨМЖ:

Аудитын дүнд үндэслэн аймгийн Засаг дарга Б.Азжаргалд зөвлөх нь:

- ОНХНС-аас олгох ОНХС-ийн шилжүүлгийг хууль, журамд заасны дагуу сумдын ОНХС-д хуулийн хугацаанд шилжүүлж байх
- ОНХС-ийн хөрөнгийн хууль, журамд заасан зориулалтын дагуу зарцуулах
- ЗТХС-ын 2019 оны 256 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын ажлын төсөв бодох норм ЗЗБНбД 81-013-2019”-ын 5.4.8[39]-д заасны дагуу авто зам засвар, шинэчлэлтийн ажлаас төвлөрүүлбэл зохих 2.5 сая төгрөгийг авто замын норм, нормативын санд шилжүүлж, уг тушаалын хавсралтаар батлагдсан нормыг мөрдлөг болгон ажиллах.
- ОНХС-ийн хөрөнгийг хууль, журамд заасан үндсэн нөхцөлийг хангасан, чиг үүрэгт хамаарах ТАХ-нд төлөвлөж, зарцуулах, УМС-ийн хөтлөлтөд хяналт тавьж ажиллах
- Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих

Сумдын Засаг дарга нарт зөвлөх нь:

- ОНХС-ийн хөрөнгийг хууль, журамд заасан эх үүсвэрээс бүрдүүлж, чиг үүрэгт хамаарах ТАХ-нд төлөвлөж, зарцуулах, бий болсон хөрөнгийг бүртгэл тайланд тусгах, УМС-ийн хөтлөлтөд хяналт тавьж ажиллах
- ОНХС-ийн төлөвлөлтөд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх
- ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.1.8, 47 дугаар зүйлийн 47.4-д *“Үнэлгээний хороонд ... мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл, ... оролцуулна.”* гэж заасныг мөрдөж ажиллах
- Сангийн сайдын 2019 оны 255 дугаар тушаалаар баталсан “Худалдан авах ажиллагааны цахим системээр тендер шалгаруулалт зохион байгуулах, холбогдох, мэдээллийг зарлан мэдээлэх журам”-ын 8.3-д заасныг хэрэгжүүлж ажиллах
- Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих

Аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ-ийн дарга П.Батсүхэд зөвлөх нь:

- Сангийн сайдын 2021 оны 86 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ын 4.1.6-д заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллах
- “Дархан-хот, байгуулалт, барилга захиалагчийн газар” ОНӨААТҮГ-ын гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, зураг, төсвийн дагуу хийгдээгүй, чанарын шаардлага хангахгүй ТАХ-ний захиалагчийн хяналтын зардлыг олгохгүй байх.

Нийтийн аж ахуй үйлчилгээний газрын дарга З.Эрдэнэбатад зөвлөх нь:

- ОНХС-ийн хөрөнгөөр нийлүүлэгдсэн тохижилтын ажлын сандал, хогийн сав, хашааны тор зэргийг зориулалтын агуулах, байранд хадгалах

Зөвлөмжийн биелэлтийг 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ны дотор багтаан Дархан-Уул аймгийн Төрийн аудитын газарт ирүүлэх.

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

[39] *Авто замын барилга, засварын ажилд барилга угсралтын ажлын дүнгээс 0.4 хувиар тооцон нэгдсэн төсвийн тооцоонд тусгаж, авто замын норм нормативын санд төвлөрүүлнэ.*

Хавсралт 1

Ажлын баримтын нэр:	*Алдаа, зөрчилтэй асуудлын бүртгэл*
Аудитын код:	ДАА-2022/30-6-ШТА-ГА
Аудитын нэр:	*“Орон нутгийн хөгжлийн сангийн бүрдүүлэлт, зарцуулалт, үр нөлөө, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудит*

/Сая.төгрөгөөр/

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Хэрэгжилт тооцох хугацаа		Мөнгөн дүн	Хариуцах аудитор	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Үйлчлүүлэгч байгууллагын талаас алдаа, зөрчилтэй асуудлыг хариуцах хүний	
		Хүлээлгэн өгсөн	Барагдуулах				Албан тушаал	Овог нэр
A	**1**	**5**	**6**	**7**		**8**	**9**	**10**
	Албан шаардлага							
1	Дархан сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд хэрэгжүүлсэн тус бүр нь 10,000,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Бидний орчин”, “Гэрэлтүүлэг” төслийн хүрээнд хийгдсэн хөрөнгийг бүртгэл тайланд тусгаагүй байна.	2022.06.08	11/01/2022	20.0	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Дархан сумын Засаг дарга	Т.Тулгаа
2	Орхон сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2021 онд хэрэгжүүлсэн 20,000,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Орхон сумын авто зам засварын нөхөөсний ажил ихэнх хэсэгтээ эвдрэл үүссэн байгаа бөгөөд гэрээний заалт болон гүйцэтгэгчийн гаргасан чанарын баталгааны дагуу “Билигт инженеринг” ХХК-аар засвар үйлчилгээ хийлгээгүй.	2022.06.08	11/01/2022	-	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Орхон сумын Засаг дарга	Б.Алтансарнай
3	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр иргэн С.Баянмөнх Дархан сумын 10-р багт 19,991,000.00 төгрөгийн төсөвт өртөгтэй гадна зам талбайн тохижилтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд баталгаат хугацаанд хүүхдийн тоглоом эвдэрч ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон байна.	2022.06.08	11/01/2022	-	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-ийн дарга	П.Батсүх

4	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийн ажлыг гүйцэтгэсэн “Ингүүмэл эрчим” ХХК гэрлийн шонгийн суурийг зураг, төсвийн дагуу зориулалтын бетон сууриар хийгээгүй	2022.06.08	11/01/2022	-	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-ийн дарга	П.Батсүх
6	“Хустайн шил” ХХК аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлгийн шонгийн тэгшилгээг стандартын дагуу хийгээгүй	2022.06.08	11/01/2022	-	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-ийн дарга	П.Батсүх
6	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хийгдсэн “Дархан сумын 9, 10, 11, 12 дугаар багийн гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлэг”, “Шинэ хуучин Дарханыг холбосон авто замаас 27 дугаар байрны дэргэдэх дөрвөн замын уулзвар хүртэлх авто зам дагуух гэрэлтүүлэг”, “Төв замаас Орхон сумын төв хүртэлх 11 км засмал зам засвар”ын ажлын хэрэгжилтэд захиалагчийн хяналт хангалттай хэрэгжүүлээгүйгээс зураг, төсвийн дагуу хийгээгүй, чанарын шаардлага хангаагүйгээс эвдрэл үүссэн	2022.06.08	11/01/2022	-	С.Санжаажав	Албан шаардлага өгөх	Дархан хот байгуулалт, барилга захиалагчийн газар ОНӨААТҮГ-ын дарга	Д.Батбаяр
Дүн				**20.0**				
Зөвлөмж								
1	Аймгийн ОНХС-аас сумдын ОНХС-д олгох орлогын шилжүүлгийг батлагдсан хуваарийн дагуу санхүүжүүлээгүй байна	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга	Б.Азжаргал
2	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хууль, журамд заагдаагүй, иргэд, олон нийтийн эрх ашигт нийцээгүй ТАХ-г хэрэгжүүлсэн байна.	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга	Б.Азжаргал
3	ЗТХС-ын 2019 оны 256 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Авто зам, замын байгууламжийн барилга, засварын ажлын төсөв бодох норм ЗЗБНбД 81-013-2019”-ын 5.4.8[40]-д заасныг зөрчиж, авто замын норм, нормативын санд 2.5 сая төгрөг төвлөрүүлээгүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	2.5	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга	Б.Азжаргал
4	УМС-д аймгийн дүнгээр батлагдсан төсвийг 6,128.1 сая, батлагдсан хөрөнгө оруулалт, ТАХ-ны тоог 65, төсвийг 254.1 сая, төсвийн хуваарийг	2022.06.08	12/01/2022	12,967.3	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга, сумдын	Б.Азжаргал

[40] *Авто замын барилга, засварын ажилд барилга угсралтын ажлын дүнгээс 0.4 хувиар тооцон нэгдсэн төсвийн тооцоонд тусгаж, авто замын норм нормативын санд төвлөрүүлнэ.*

	3,647.5 сая, орлогын шилжүүлгийг 7,534.1 сая, зарцуулалтыг 2,680.9 сая төгрөгөөр тус тус зөрүүтэй мэдээлжээ.						Засаг дарга нар	
5	Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан иргэн, ААНБ-ууд 10.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй санхүүжилтээ бүрэн мэдээлээгүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	2,718.8	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Засаг дарга, сумдын Засаг дарга нар	Б.Азжаргал
6	ОНХС-ийн хөрөнгийн эх үүсвэрийг төлөвлөхдөө малтын тоо, толгойн албан татварын орлогыг тооцож, төлөвлөөгүй, сангийн хөрөнгийг хууль, журамд нийцээгүй ТАХ-нд зарцуулсан байна. Мөн ОНХС-ийн УМС-ийн мэдээллийг үнэ зөв, хугацаанд нь бүрэн оруулаагүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	131.4 30.7 7,726.7	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Сумын засаг дарга нар	Т.Тулгаа, Б.Алтансарнай Т.Атархишиг Б.Лхамсүрэн
7	ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг төлөвлөх үйл ажиллагаанд иргэд, олон нийтийг хамруулах ажиллагаа хангалтгүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Сумын засаг дарга нар	Т.Тулгаа, Б.Алтансарнай Т.Атархишиг Б.Лхамсүрэн
8	Үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл оролцуулаагүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Сумын засаг дарга нар	Т.Тулгаа, Б.Алтансарнай Т.Атархишиг Б.Лхамсүрэн
9	Шарын гол, Орхон сумууд тендерийн холбогдох баримт бичгийг архивлахдаа худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний тухай товч тодорхойлолт, тендерийн баримт бичиг, тендерт оролцогчдын ирүүлсэн тендер зэргийг тусгай тээгч (зөөврийн хатуу диск, оптик диск) дээр архивлан хадгалаагүй	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Сумын засаг дарга нар	Т.Тулгаа, Б.Алтансарнай Т.Атархишиг Б.Лхамсүрэн
10	Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 3.1.5-д заасан иргэн, ААНБ-ууд 10.0 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүнтэй санхүүжилтээ бүрэн мэдээлээгүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	1,960.1	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн Шарын гол сумын Засаг дарга	.Тулгаа, Б.Алтансарнай Т.Атархишиг Б.Лхамсүрэн
11	Аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг журамд заасан чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-ийн дарга	П.Батсүх
12	Захиалагчийн хяналт сул байгаагаас хөрөнге оруулалтын ажил батлагдсан зураг, төсвийн дагуу хийгдээгүй, чанарын шаардлага хангахгүй байх зэрэг зөрчил илэрч байна.	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ, ХБТХОХ-ийн дарга	П.Батсүх
13	Аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн тохижилтын ажлын сандал, хогийн сав, хашааны тор зэргийг зориулалтын агуулах, байранд	2022.06.08	12/01/2022	-	С.Санжаажав	Зөвлөмж өгөх	НААҮГ-ын дарга	З.Эрдэнэбат

	хадгалаагүй байна.							
Зөвлөмжийн дүн				**25,537.7**				
Алдаа зөрчлийн нийт дүн				**25,557.7**				

ТӨРИЙН АУДИТ